

December
1980

Lovec

12

glasilo Lovske zveze Slovenije

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije,
revija za lovstvo

letnik LXIII., št. 12

december — grudni 1980

Lovca izdaja Lovska zveza Slovenije.
Tiska ga Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani.

Uredniški odbor:

Glavni urednik: Jelo Gašperšič

Odgovorni urednik in urednik: Boris Leskovic

Miha Adamič, Drago Bitenc, France Cvenkel,
Janez Černač, Vitomir Mikuletič, Janko Perat,
Ciril Štrumbelj, Polona Terčelj, Veljko Varlčak
Lektor in korektor: France Cvenkel

Lovec izide praviloma vsak mesec.

Ta številka je izšla v 20 700 izvodih.

Letni prispevek zveze lovskih druženj

Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana
tudi naročnina za glasilo LOVEC,
je po članu 350 din.

Za druge naročnike

je letna naročnina 290 din, za inozemstvo
450 din. Posamezen izvod revije je 24 din.

Naročnino je treba plačati vnaprej,
na žiro račun Lovske zveze Slovenije.

Vse gradivo za objavo pošiljajte

Uredništvu glasila LOVEC

Župančičeva 9 — p. p. 505, 61001 Ljubljana.
Telefon (061) 21 245 in 21 819.

Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo.

Cene malim oglašom:

do 15 besed 70 din, od 15 do 25 besed 90 din,
do 25 do 30 besed 200 din. Za vsako nadaljnjo
besedo 8 din. Za člane lovskih organizacij
v SR Sloveniji velja polovična cena.

Male oglase je treba plačati vnaprej
na žiro račun Lovske zveze Slovenije,

Župančičeva 9, Ljubljana: 50101-678-47158.

SLIKA NA NASLOVNI STRANI:

Posebno pozimi se fazani čutijo
varne v gostem kritju remiz

Foto Ivan Mikec, Diana

SLIKE NA DRUGI STRANI OVITKA:

1. Gamsova druga zima

Foto Oskar Dolenc, Diana

2. Muflona ovna gazita h krmišču

Foto Branko Galjot

3. Pred pogonom na lisice

Foto Peter Adamič

4. Če ne bi bil to čas, ko so veje in vejice gole, leče fotoaparata ne bi do- segle jelena deseteraka

Foto Janez Papež, Diana

5. Kadar dolgouhca sren drži ...

Foto Janez Černač, Diana

IZ VSEBINE

Lojze Černe	374	Lovski izpit »po novem«
Franc Šetinc	377	Da bi se le zavedeli, kaj smo dolžni naravi
Samo Burnik	381	Lovca, ljudska obramba in družbena samoodržita
Vitomir Mikuletič	382	Jelen, lov na severnem Primorskem
Miha Adamič	385	Lovstvo in prostorsko planiranje
France Cvenkel	388	Za medvedov
Po lovskem svetu:	391	Lov na Norveškem — Arnulf Arnesen
Literatura:	393	Slavnostna predstavitev knjige »Tito u prirodi i lovu« — B. Leskovic
Jubilanti:	394	France Cvenkel — šestdesetletnik
Lovska organizacija:	396	Pet let uspešnega sodelovanja LD Šentilj in LD Podgorje — Z. Lešnik
V spomin:	400	Franc Pečolar
Mladi pišejo:	401	Negovali smo ranjeno štokljo — B. Klepec
Lovska kinologija:	402	Tekma po krvnem sledu v Kočevju in v Grahovem — M. Kelih

Priloge te številke:

1. Kazalo LXIII. letnika glasila Lovec

2. Lovčev koledar 1981 z barvno fotografijo Cirila Štrumblija (bežeči divji prašiči
v zimskem gozdu)

V tem mesecu zakon dovoljuje lov na vso nezaščiten divjad (lisica, pižmovka,
siva vrana, sraka, šoja) ter na tu navedeno in prikazano divjad. Če je seveda
odstrel planiran in lovska organizacija (LD, ZLD, LZS, OZD) s svojim sklepom
lovne dobe na kako divjad ni skrajšala oziroma lova ni povsem zabranila.

navadni jelen-samec
in
jelen damjek-samec

košuta navadnega jelena in tele
ter
damječja košuta in tele

divji prašič

divja mačka

srna in mladič

muflon oven
in
muflonka ter jagnje

medved

volk

gams kozel

gamsja koza
in mladič

jazbec, dihur,
zlatica, belica

poljski zajec

njivska gos

veliki kijunač

mlakarica, črna lisica,
regeljca, kreheljca

fazan

skobec

kragulj

kozica

golob grivar,
grlice

11. XII. vzide ob 7.34, zaide ob 16.17

26. XII. vzide ob 7.43, zaide ob 16.23

= 7. XII.,

= 15. XII.,

= 21. XII.,

= 29. XII.

Lovski izpit »po novem«

Sprememba in dopolnitev samoupravnega sporazuma o zasnovi, uresničevanju in verifikaciji izobraževalnega programa LZS

Lojze Černe, strokovni sekretariat LZS

Od leta 1976, ko je bil sprejet sporazum o izobraževanju v lovstvu, je lovski izpit razdeljen na praktični del, katerega opravlja pripravnik v lovski družini, in teoretični del, ki ga pripravnik opravlja pred izpitno komisijo zveze lovskih družin. Po tem sporazumu je bilo razen tega, da so bila poenotena merila za opravljanje lovskega izpita po vsej Sloveniji, uvedeno tudi nekaj novosti. Pri opravljanju lovskega izpita je bil največji poudarek na praktičnem delu izpita. Pripravnik mora ob pomoči oziroma s pomočjo in nasveti mentorja izpolniti določene obveznosti, ki so predpisane v Dnevniku dela lovskega pripravnika. Šele ko pripravnik v enoletnem ali največ dveletnem pripravniškem stažu izpolni vse obveznosti in pokaže tudi zadovoljiv odnos do narave, lovskega orožja in solovcev, mu mentor in nato izvršni odbor LD dovolita opravljanje teoretičnega dela izpita.

Za teoretični del izpita so bili predpisani enotni testi. Testi obsegajo snov celotnega lovskega priročnika. Tako bi moral biti praviloma vsak, ki izpolni testno polo pozitivno, teoretično zelo dobro podkovan. Odgovoriti bi moral pravilno dejansko na 252 vprašanj. Drugačno pa je mnenje večine izpitnih komisij, ki ugotavljajo naslednje:

Teoretično znanje pripravnikov je v poprečju zelo slabo. To se je pokazalo pri pripravnikih, ki testa niso zadovoljivo izpolnili in so morali odgovarjati še ustno. Pripravniki znajo odgovoriti samo na vprašanja, ki so v testih in tudi v Dnevniku dela, le s kratkimi odgovori »da« ali »ne« in podobno, na širše zastavljena vprašanja pa ne znajo odgovoriti. Pripravniki se teoretično pripravijo na izpit samo za reševanje testov. Tu so krivi dostikrat tudi vodje posebnih tečajev, ki pripravljajo pripravnike na izpit, saj jih dobesedno pripravijo samo za odgovore na zastavljena vprašanja.

Izpitne komisije ugotavljajo, da so mnogi pripravniki tudi v praktičnem

delu izpita zelo slabo podkovani. Krivda je pri mentorjih, ki so pri delu s pripravniki premalo resni ali imajo pomanjkljivo znanje, pa tudi na izvršnem odboru LD, ki pripravniku dovoli opravljanje teoretičnega dela izpita, čeprav ne izpolnjuje vseh zahtev iz praktičnega dela izpita.

Na predlog večine izpitnih komisij, da je treba uvesti strožja merila za opravljanje lovskega izpita, je svet za vzgojo, izobraževanje in propagando pri Lovski zvezi Slovenije oblikoval predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o izobraževanju iz leta 1976.

Predlog je sprejela skupščina Lovske zveze Slovenije 17. maja 1980. Spremembe in dopolnitve sporazuma pa veljajo od 1. 9. 1980. Hkrati je bilo sklenjeno, da je višina izpitne takse v letu 1980 200 din.

Največja sprememba pri opravljanju lovskega izpita po spremenjenem sporazumu je, da mora vsak pripravnik pri teoretičnem delu izpita ustno odgovarjati tudi na 3 izvalčena vprašanja, četudi je testni del izpita opravil pozitivno. Testni del izpita je po novem le pogoj za opravljanje ustnega dela izpita. Za testni del izpita so pripravljene tudi nove testne pole, ki zajemajo snov iz Slovenskega lovskega priročnika.

Pravilnik o opravljanju lovskega izpita objavljamo v celoti. Ta pravilnik je tudi v na novo izdanem Dnevniku dela lovskega pripravnika.

IZVLEČEK IZ SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA

o zasnovi, uresničevanju in verifikaciji izobraževalnega programa v okviru Lovske zveze Slovenije, ki se deli na:

1. lovski izpit,
2. lovskočuvajski izpit,
3. dopisno šolo za lovske tehnike.

1. Lovski izpit

1. člen

Vsak član lovske družine mora opraviti lovski izpit. Namen izpita je preveriti teoretično in praktično znanje lovcev-pripravnikov. Praktični del lovskega izpita opravi lovec pripravnik v lovski družini, v katero se je včlanil. Teoretični del lovskega izpita se opravlja s pomočjo testnih vprašanj in ustno. Ustno odgovarja kandidat na tri vprašanja, ki jih izvalče na posebnem listku. Testi in vprašanja so enaki za vso Slovenijo.

2. člen

Program lovskega izpita določa in sprejema skupščina Lovske zveze Slovenije.

3. člen

Izvršni odbor lovske družine vsakemu pripravniku določi dva mentorja. Mentorja vsestransko usmerjata pripravnika v njegovo delo in o tem poročata izvršnemu odboru.

4. člen

Pripravnik je enakopraven član lovske družine z vsemi pravicami in dolžnostmi, vendar z omejenimi pravicami pri izvajanju lova v skladu z zakonskimi predpisi in samoupravnimi akti lovske družine.

5. člen

Izvršni odbor lovske družine na osnovi pismene ocene mentorjev odloči o uspešno opravljenem pripravništvu po enem letu. Uspešno opravljeno delo v pripravniški dobi predstavlja praktični del izpita in je pogoj za opravljanje teoretičnega dela izpita.

6. člen

Izvršni odbor LD lahko pripravniku podaljša pripravniško dobo v praktičnem delu izpita, če pripravnik iz utemeljenih razlogov ni mogel opraviti predpisanega programa lovskega izpita, s tem, da lovski izpit opravi v roku, določenem v zakonu.

7. člen

Pripravnik je dolžan voditi Dnevnik dela, kar je sestavni del tega sporazuma.

Prizor iz lovišča na Kočevskem — košute in teleta

Foto J. Papež, Diana

8. člen

Program lovskega izpita obsega praktični in teoretični del, kar je sestavni del tega sporazuma.

Skupščina ZLD, pri kateri se opravlja lovski izpit, lahko sklene, da je pogoj za opravljanje lovskega izpita obvezna udeležba pripravnika na tečaju za lovske pripravnike, ki ga organizira ZLD.

9. člen

Po sklepu izvršnega odbora prijavi pripravnika na lovski izpit tajnik lovske družine. Prijava je sestavni del Dnevnika dela in vsebuje:

— ime in priimek pripravnika, datum in kraj rojstva, poklic in bivališče. Izpitni komisiji lovsko družina predloži tudi overjen pripravnikov Dnevnik dela.

10. člen

Izpitna komisija obvesti pripravnika o opravljanju izpita najmanj 14 dni pred izpitom.

11. člen

Komisija za lovski izpit ima svoj sedež pri zvezi lovskih družin (ZLD), ki je komisijo ustanovila. Vsaka ZLD lahko po svoji presoji odloči, ali bo ustanovila komisijo za lovski izpit. Vsak član komisije mora imeti namestnika. O se-

stavi izpitne komisije se obvesti izvršni odbor LZS.

12. člen

Izpitno komisijo sestavljajo trije člani: predsednik komisije je izpraševalec in odgovarja za pravilnost poteka izpita, eden izmed ostalih dveh članov odgovarja za zaščito testov. Temu članu pošlje Lovska zveza Slovenije po pošti teste in dodatna vprašanja. Komisiji pri delu pomaga tajnik komisije, ki vodi zapisnik in evidenco.

13. člen

Pred začetkom izpita komisija ugotovi istovetnost pripravnikov, član komisije, ki odgovarja za zaščito testov, pa pred komisijo prelomi pečat in razdeli pripravljene teste. Izpit je veljaven le, če ga pripravnik opravi pred komisijo v polni sestavi. Teste za izpite pošilja posebna strokovna komisija IO LZS na naslov člana komisije, ki je odgovoren za zaščito testov.

14. člen

Pripravnik lahko opravlja izpit v pomladanskem ali jesenskem roku. Izpit lahko opravlja pri izpitni komisiji ZLD, v katero je LD včlanjena. V izjemnih primerih lahko izvršni odbor LD, v soglas-

ju z izpitno komisijo pristojne ZLD, odobri, da pripravnik opravlja lovski izpit pred izpitno komisijo druge ZLD.

15. člen

Teoretični del izpita je sestavljen iz pismenega in ustnega dela. Pripravnik opravlja pismeni del izpita z odgovori na vprašanja na testni poli. Ustno odgovarja kandidat na 3 vprašanja, ki jih izvleče na posebnem listku.

Testni del izpita opravi pripravnik, če doseže prek 113 točk, od možnih 126. Če kandidat pri reševanju testov doseže od 90 do 113 točk, mora odgovarjati pred izpitno komisijo na vprašanja, ki jih je nepravilno obkrožil v testu. Kolikor pripravnik zadovoljivo odgovori na ta vprašanja, je testni del izpita opravljen.

Če pripravnik pri testih doseže manj kot 90 točk, testnega dela ne opravi in nima pravice opravljanja ustnega dela izpita. V tem primeru pripravnik ne opravi lovskega izpita in izpit ponavlja v naslednjem razpisnem roku.

Ustni del izpita:

— Ustni del lovskega izpita opravi pripravnik, če od treh vprašanj, ki jih je izvlekel na listku, zadovoljivo odgovori na 2 vprašanja.

— Pripravnik, ki pravilno odgovori samo na eno vprašanje oz. ne odgovori zadovoljivo na nobeno vprašanje, lovskega izpita ne opravi in ga v celoti (pisмено in ustno) ponavlja v naslednjem razpisnem roku.

16. člen

Vsak pripravnik, ki zadovoljivo odgovori na testni in ustni del lovskega izpita, mora ustno odgovarjati še na izvlečeno vprašanje iz temeljev družbene ureditve SFRJ ali SLO ali DS.

Pripravnik, ki na izvlečeno vprašanje ne odgovori zadovoljivo, izpita ne opravi, vendar pa v naslednjem razpisnem izpitnem roku odgovarja samo na eno vprašanje iz temeljev družbene ureditve SFRJ ali SLO ali DS.

17. člen

Pripravnik, ki pri izpitu uporablja nedovoljena sredstva (beleške, knjige ipd.), komisija takoj odstrani in se smatra, da izpita ni opravil.

18. člen

Komisija oceni pripravnikovo znanje z »opravi« ali »ni opravi«. Ocenijo kakor tudi s kolikimi točkami je opravil testni del takoj sporoči pripravniku.

19. člen

O poteku lovskega izpita se piše zapisnik. Zapisnik mora vsebovati datum in kraj izpita, priimke in imena pripravnikov, naslove LD, ki so prijavile pripravnikove, število testnih pol in število pravih odgovorov vsakega pripravnika. Zapisnik podpišejo vsi člani komisije.

20. člen

Na podlagi zapisnika izda komisija spričevala o opravljenem lovskega izpitu. Enotni obrazec spričevala založi Lovska zveza Slovenije.

21. člen

Pripravnik, ki izpita ne opravi, ga lahko ponavlja dvakrat v dveh zaporednih rokih. Če pripravnik v teh rokih izpita ne opravi, lahko postane pripravnik šele po petih letih od prvič opravljanega izpita.

22. člen

Komisija je dolžna sporočiti rezultate o opravljanju izpita izvršnim odborom lovskega društva, ki so prijavile pripravnikove na izpit.

23. člen

Člani komisij in njihovi namestniki ne morejo biti mentorji pripravnikom.

24. člen

Evidenco o lovskega izpiti vodijo zveze lovskega društva.

25. člen

Stroške za izpit nosi pripravnik. Višino stroškov določi skupščina Lovske zveze Slovenije.

26. člen

Občan, ki je prebival v drugi republiki ali avtonomni pokrajini in je bil tam vključen v lovske organizacije ter opravil lovskega izpiti, ki je veljaven v lovskega organizacijah te republike ali avtonom-

Število vprašanj	Snov	Skupaj vprašanj na testnih polah
10	živaloslovje	60
14	gospodarjenje z divjadjo	84
5	lovsko orožje	30
3	lovski psi	18
3	lov	18
2	zakonodaja	12
1	bolezni divjadi	6
1	ravnanje s plenom	6
1	pomoč pri nezgodah	6
1	varstvo narave	6
1	priprava in ocenjevanje trofej	6
42		252

Pravilni odgovori na vprašanja so točkovani z vrednostjo 1, 3 in 5 točk. Vsaka testna pola ima:

14 vprašanj z vrednostjo odgovorov 5 točk = 70 točk

14 vprašanj z vrednostjo odgovorov 3 točke = 42 točk

14 vprašanj z vrednostjo odgovorov 1 točka = 14 točk

42 vprašanj oziroma odgovorov = 126 točk

ne pokrajine, se ta izpit prizna tudi v SR Sloveniji. Opraviti pa mora dopolnilni ustni izpit iz zakonodaje, pri tem smiselno velja 18. člen tega sporazuma.

27. člen

Teoretičnega dela izpita so oproščeni tisti pripravniki, ki so opravili izpit iz lovstva na Biotehniški fakulteti ali srednji gozdarski šoli in o tem predložijo dokazilo.

Šteje se, da je opravil lovskega izpiti tisti, ki je vsaj eno leto poklicno opravljal naloge lovskega čuvaja in je opravil izpit za lovskega čuvaja.

28. člen

Ta del samoupravnega sporazuma, ki vključuje tudi program lovskega izpita in Dnevnik dela, se uporablja od 1. 9. 1980.

Program teoretičnega dela izpita

1. Teoretični del izpita

Teoretični del izpita obsega snov Slovenskega lovskega priročnika iz naslednjih poglavij:

Lovsko živaloslovje, Gospodarjenje z divjadjo, Lovsko orožje, Lovski psi, Lov, Zakonodaja, Bolezni divjadi, Ravnanje s plenom in lovski običaji. Zgodovina lova, Varstvo narave, Prva pomoč, Priprava trofej in osnove ocenjevanja trofej.

(Gradivo o samoupravni socialistični družbeni ureditvi, o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti pripravi izvršni odbor Lovske zveze Slovenije.)

2. Navodilo za ocenjevanje po testih:

Testi vsebujejo 252 vprašanj, ki so razdeljena na 6 testnih pol. Vsak pripravnik dobi 42 vprašanj. Vsaka testna

pola vsebuje vprašanja iz naslednje snovi: (Glej razpredelnico zgoraj!)

Za uspešno opravljeni testni del izpita je potrebno doseči nad 113 točk. Pripravnik odgovarja še ustno, če doseže od 90 do 113 točk. Pripravnik izpita ne opravi, če doseže manj kot 90 točk. Pripravniki, ki dosežejo od 90 do 113 točk, odgovarjajo ustno pred komisijo takoj po razglasitvi rezultatov testnega dela izpita. Če pripravnik na ustna vprašanja zadovoljivo odgovori, je testni del izpita opravi.

V Dnevniku dela lovskega pripravnika so na straneh od 36 do 40 navedena vsa osnovna vprašanja, po katerih naj se kandidat pripravlja na pismeni (testni) del izpita. Na straneh od 40 do 42 pa so izpitna vprašanja tudi iz tem »Temelji družbene ureditve SFRJ«, »Ljudska obramba« in »Družbena samozaščita«. Za vse tri teme so poleg vprašanj navedena v oklepajih tudi poglavja in gradivo, ki naj jih kandidat uporablja pri učenju.

Da bi se le zavedeli, kaj smo dolžni naravi

Razmišljanje ob razstavi »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 1980«

Franc Šetinc

Od daleč vabi napis na Gospodarskem razstavišču: »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 1980«. Potem, ko zadonijo rogovi registov iz šmartnega pri Litiji, spregovori predsednik skupščine Lovske zveze Slovenije Lojze Briški. Govori o tem, da razstava želi poglobiti širši družbeni odnos do varstva narave, da bi bile lepote slovenske krajine skrb vse družbe. Pove, da trofeje niso razkazovanje lovskega prestiža, temveč pričevanje o bogastvu naših gozdov in polj. Potem nas povabi v dvorano in začena se zanimiva pot od panoja do panoja, od grafikonov do bogatih zbirk trofej in nato še v oddelku, kjer nas navdušita zbirki lovske umetnosti in o razvoju orožja. Posebej smo veseli prikaza utrinjkov iz lovskega udejstvovanja predsednika Tita in Edvarda Kardelja.

Prevelika gneča je, zato ob prvem ogledu malo vidim. Izberem si dan, ko je na razstavišču manj ljudi in si lahko v miru ogledam vsako stvar posebej. Ni dvoma: razstava je za vsakogar prijetno presenečenje. Nazorno nam kaže vso razvejanost slovenskega lovstva, bogastvo naše narave z divjadjo in tudi mnoge nevarnosti, ki na vsakem koraku prežijo na živo prirodo. Le kaj bi bila Slovenija brez divjadi? Kaj bi ostalo od njene lepote in privlačnosti?

Je res vse to delo požrtvovalnih lovcev, ki jim ni žal truda in časa, ki ga kot varuhi narave prebijejo v naših gozdovih in na poljih? Zares smo lahko ponosni, da so naši lovski tovariši — sedaj jih je skoraj dvajset tisoč — vsa ta desetletja v svobodi soustvarjali samoupravno organizirano lovstvo, ki ima v svetu ugled in veljavo, o kakršnem naši predniki niso niti sanjali. Tako visoka kultura našega lovstva ni vzkliła zgolj iz naše omike, temveč tudi iz src ljudi, ki jim kot nekdanjim plebejcem lov ni bil dostopen; le kot gonjači so dolgo služili tuji gospodski.

V oddelku, kjer je Prirodoslovni muzej Slovenije pripravil čudovit prikaz redkih in ogroženih živalskih

vrst, je polno šolarjev. Učiteljica jim opisuje medveda, volka, kozoroga, divjega petelina..., kakor da bi hotela nadomestiti zamujeno. V razredu jim lahko pokaže samo slike, včasih pa še teh ne. Nekoč sem slišal mestnega otroka, ki je ob pogledu na čredo krav na paši vzkliknil: »Joj, koliko bikov!« Ko so ga poučili, da so to krave, se je začudil: »Jaz sem pa mislil, da krave nimajo rogov...«

Tudi učiteljica se je začudila, ko je slišala, da imajo roglje tudi gamsje koze in ne samo gamsji kozli. Pomankljivo je pojasnjevala, kateri divjadi vsako leto odpade rogovje in zakaj gamsi in mufloni nikoli ne zgubijo rogljev in rogov. Pomislim: zakaj lovci ne gredo večkrat med otroke na šoli, da bi jim pripovedovali ne le o lovu in gojitvi divjadi, temveč tudi o varstvu narave sploh. Marsikom bi pomagali do plemenitejšega odnosa do naše prirode, saj je to — kakor je rekel Kardelj — nekaj najlepšega, kar sedanje generacije zapuščajo prihodnjim. Celo planinci, veliki ljubitelji narave,

pogosto ne vedo, da bi z več tišine pri hoji v gorah lahko doživeli enkratki pogled na gamsji trop ali na posameznega kozoroga, ko se z roba skalnatga previsa ponosno razgleduje po dolini.

Prvo srečanje z muflonom

Sledim otrokom. Ko postojijo pred rogovi muflonov, slišim: »Glej, mufloni so najlepši!«

Nasmehnem se, komaj se premagam, da jim ne povem, kolikokrat sem hodil po hribih nad Mostom na Soči in po pobočjih Uršlje gore podgorske lovske družine. Lahko bi jim pripovedoval, kako sem zdrčal po mokrem listju v globačo. Nekoč me je zajel snežni vihar, da sem se komaj prebil do lovske kočice. Ko sem vstopil v zakurjen prostor, sem bil kakor Sibirec — samo oči so se mi svetile iz snega.

»Si videl kaj?« so me vprašali lovci. »Nisem,« sem razočarano odgovoril. »Mufloni so kakor cigani, nikoli ne veš, kje se bodo prikazali...«

Mufloni na razstavi »Narava — divjad — lovstvo, Ljubljana 80«

Foto V. Šuligoj

Za mladino najzanimivejše: divjad v naravnem okolju

Foto F. Bajt

V soških hribih sem z domačima lovcema Duletom in Rafaelom ždel v strelskem jarku iz prve svetovne vojne in ure in ure čakal, da se bo med gostim drevjem prikazal muflonji trop. Nekoč sem ves dan hodil po dežju, da sem bil moker do kože. Toda nekega dne se mi je le nasmehnila Diana: divjad je pridrsala po stečini, pokriti z mokrim listjem, kot piš vetra. Spredaj je bila muflonka, za njo še ena, nato močno razvit dveletni oven, in spet ovce. Na koncu pa kapitalni »junak« svojega rodu, izzivajoč najmanj srebrno kolajno. Rekli so mi, da bi lahko streljal na tega, ki je »potiskal« trop od zadaj kakor lokomotiva. A jaz sem se zmedel, od presenečenja sem pozabil sprožiti in ko je bil tihi muflonji »brzec« mimo, je bilo že prepozno.

»Zakaj niste streljali?« se je jezil Dule, ki je bil že petič moj vodnik in gostitelj v imenu lovske družine. Bil je ves nesrečen. Bal se je, da bi jaz pomislil, da se on baha, ko mi govori o stotih ovnih in ovcah v njihovem lovišču.

No — pa kaj? si mislim. Bi vse to videl, če bi bil streljal na muflona, ko se je le za hip ustavil?

Odkar so pred 27 leti naselili muflone pri nas na Slovenskem, so se lepo razmnožili. Sedaj niso več tako domači in krotki, kot so bili v začetku, ko so jih pripeljali z Brionov in Sardinije. »Nekoč bi ga lahko

prijel za rogove,« pripoveduje Dule. »Prihajali so v bližino naselij in delali škodo na polju.« Sedaj lahko dneve in dneve laziš po njihovih sledovih, preiščeš vse grape in globače, pa ne boš videl niti ovce. Ko pa se boš proti večeru brez puške z avtom vračal proti domu, boš zagledal trop tik ob cesti. Kdo bi razumel njihovo čud!

Gams — ponos naših gora

Koliko gamsjih rogljev! Tam nekje blizu dvestote zagledam svojo trofejo — roglje gamsa, ki me spominja na Trento pred štirimi leti. Bilo je malo pred novim letom. Sneg je začel naletavati in gamsi samotarji so se spuščali z vrhov niže k Soči. Za cestarsko hišo zagledamo gamsa kakih 300 metrov visoko v skalah. Čakamo, da se spusti za nekaj deset metrov niže. Ko se postavi na rob skale, mi lovec dovoli, da poskusim lovske srečo, a mu je hip nato že žal. Ko vidi, kako se pripravljam na strel, se prime za glavo in zakliče proti skalnatemu grebenu: »Beži, beži, v Ljubljano te bodo odnesli!« Takoj zatem počí puška in gams se vali po melišču proti nam. Lovec se potolaži, ko vidi, da je kozel star in da ne bi več dolgo živel. Potem reče: »Ampak, če bi ga uplenil kak Lah, bi mi bilo zares žal...«

Ko je zapadel prvi letošnji снег,

sva se z Briškijem odpravila v Kamniško Bistrico. Tovarš Kemperl nama je predlagal, da bi se podala proti Lepemu kamnu. Morali smo scela gaziti sneg, ki se je globoko udiral pod nogami. Smreke so povešale zasnežene veje in s težavo smo se prebili do Lepega kamna. Po lestvi smo se povzpeli do Titove kočice na skali, nato pa še enkrat na visoko prežo. Kako čudovit pogled na venec gora! Toda takoj zatem se spustijo megleni oblaki, ki jih veter podi sem od Planjave, in nam zastro pogled na greben pod Brano. Potem slišimo, kako se pod Trato za nami utrga plaz in zgrmi proti grapi.

Čakamo, da veter razpiha meglo. Tedaj zagledamo na polici med skalami in smrekami gamsji trop. Janez pravi, da je ena izmed koz zelo lepa, saj ji kljuke štrlijo daleč nad ušesa. Namestim se v levem kotu preže, da bi imel dober naslon, pomerim in — nič: koza se umakne za bukev. Potem se pojavi gams kozel visoko v skalah, tam nekje, kjer je Titova krogla zadela zlatega kapitalca. Janez mi da znak rekoč: »Poskusite, boste vsaj prebudili leno kozarjolo!« Ustrelim, gams urno odskoči in zdirja še više med borovce. Tedaj se spomnim anekdote, ki govori o federalnem funkcionarju, ki kot lovski gost ni imel lovske sreče. Ko so lovca vprašali, kako se je gost odrezal, je resno odvrnil: »Rajtam, da so dobro hodili, kakor so bili težki, in da so slabo zadeli, kolikor so streljali...«

Druga anekdota pripoveduje o vojaku vodniku, ki je trideset let služboval v karavli ob meji. Ko je odhajal v pokoj, je prosil lovce: »Bi lahko videl vsaj gamsa, preden odidem iz teh krajev.« »I, seveda,« so odgovorili lovci, »celo upleniš ga lahko.« Dali so mu puško in ga še poučili: »Ko boš že na meji, streljaj raje na avstrijskega...« Vodnik se je začudil: »Kako bom pa vedel, kateri je naš in kateri je avstrijski?« Lovci so se hudomušno spogledali. »Naši imajo roglje ukrivljene nazaj,« so mu rekli, »avstrijski pa naprej...« Ko se je vračal praznih rok, so ga lovci prestregli in ga pobarali: »Kaj ni bilo lovskega blagorja?« Vodnik je odgovoril: »O, ja veliko sem jih videl na tej in na oni strani, ampak povsod so bili naši...«

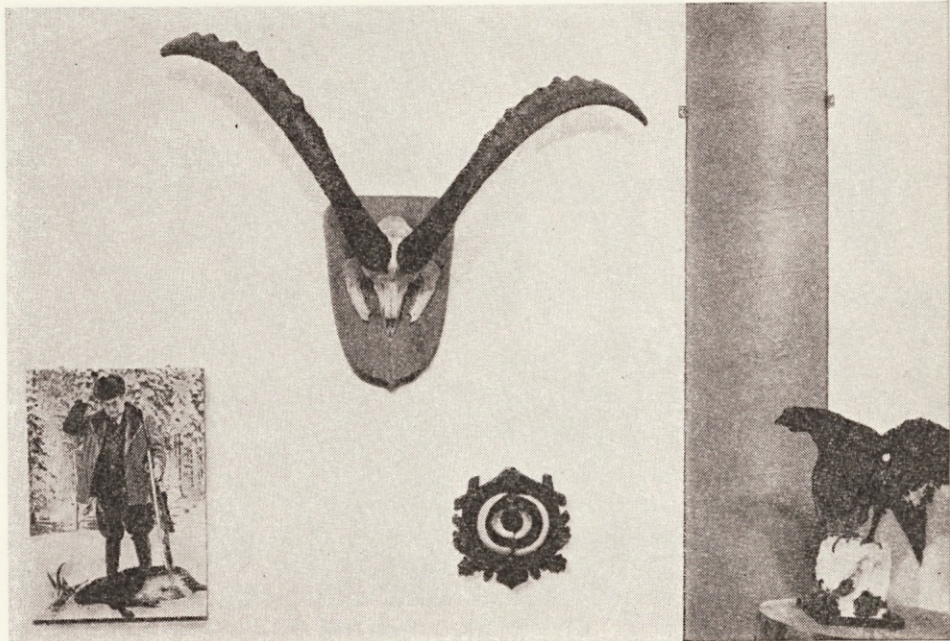
Ko smo se hoteli spustiti s preže in se malo pogreti v koči, se je na-

enkrat prikazalo sonce. Zdelo se je, kakor da hoče prepoditi oblake. Zaščemi nas v oči in dan postane naenkrat tako vesel, da bi najraje vriskali od veselja. A ne dolgo. Potem se odpravimo v Bistrico. Mimogrede zagledamo jereba, kako drobi korake po snegu pred nami in se izgubi v gozdu. Zadovoljni smo, ker nosimo v sebi doživetje kot zalogaj čiste narave, kot rezervo za ljubljanske meglene in zadušljive jesenske dni.

Na razstavi že tretjič

Ko sem bil že doma, sem se spomnil, da sem si le površno ogledal srnjačje rogovje in da moram videti še oddelek v prvem nadstropju, kjer Diana razstavlja likovno-kiparsko in fotografsko dejavnost svojih članov. Kar verjeti ne morem, da so lahko v naših gozdovih takšni srnjaki, takšni kapitalci. Pravijo, da je na Slovenskem že več kakor 90 000 srnjadi. Ni je lovske družine, ki bi bila brez nje. (O pač: za Lovsko družino v Cerkljah na Gorenjskem pravijo, da je brez lovišča, kakor so Palestinci brez domovine...) Spomin mi preleta prizor: z lovцем Janezom sva na visoki preži ob robu gozda blizu Kidričevega. Naenkrat se pritihotapi srnjak na strnišče pred nama. Zelo je previden. Naredi nekaj korakov in se ustavi. Ozira se proti nama, čeprav naju ne vidi in je tudi veter najin zaveznik. A vseeno zamiživa, da naju ne bi izdale oči. »Šibko rogovje ima,« zašepeče lovec, ko vidi, da spremljam žival s puško. Ko pa se žival oddalji, vzkligne: »Glej ga, šmenta, saj ni več mlad!« Kmalu si srnjak najde srno in ji začne kazati svoje ljubezensko razpoloženje. Potem se nenadoma požene proti tekmeču na robu gozda in ga prežene v goščavo. Ko se vrne k srni, je že malo upehan, a vseeno nadaljuje svoj ljubezenski ples. Še prej pa je jezno kopal po zemlji in »zarisal črto«, da bi se vedelo, da je okoliš samo njegov in da ga nihče ne sme motiti, če noče biti kaznovan.

Še vedno mi je živo v spominu srnjak v naravi, v tisti jutranji meglici, ob prvih sončnih žarkih, ki se usipljejo na gozdno jaso. Ali pa zvečer, ko se zgosti zrak in začne ob sončnem zahodu izstopati srnjad. Kako je tedaj vse tiho, le nekje daleč slišim ljudi, ki se vračajo s polja...

Razstava je prikazovala tudi Titovo lovsko udejstvovanje

Foto V. Šuligoj

Lov na polhe in še kaj

Kako lepo je prikazano polhanje: vse je tu, vse od preprostih lesenih pasti do ognja, ob katerem se dolgo v noč, morda do jutra, grejejo polharji. Vmes si pripovedujejo šale in tudi kakšno zapojejo. Preden gredo v temni gozd pobirat pasti, so se že tako najedli dobrot, da poljšjo slastno »pečenko« komaj pokusijo.

Na Ljubljanskem vrhu sem z lovцем Turkom čakal na srnjaka. Mrak je, ko se mi nenadoma zazdi, da slišim pokanje suhih vejic. »Srnjak je,« skoraj dahnem in pogledam proti robu gozda. Nekaj časa oba z lovцем napeto prisluškujeva, ko pa je tleskanje čedalje glasnejše, se lovec nasmehne: »Polhi so.«

Letos jih je bilo vse polno in tudi mastni so bili, ker sta hrast in bukev bogato obrodila. Polharji bi jih lahko nasolili, da bi jih jedli pozimi, kakor v Valvasorjevih časih. To je bilo tedaj, ko si ni vsakdo upal v gozd, saj so strašili ljudi, češ vrag goni polhe. Zdaj takšnih strahov v naših gozdovih skorajda ni več, če izvzamemo kakih 250 medvedov, ki pa jih po novih spoznanjih ne štejejo več med škodljive in nevarne zveri, saj je vsaka žival, tudi roparica, nujen člen v naravi.

Večina ljudi pa tega ne ve. Nekaterim se smilijo srne, češ kako krvoločni ste lovci, ker pobijate ta-

ko ljubke živali. Takšni ljudje bi pa brez pomisleka iztrebili volka in medveda ali celo risa, ki smo ga pred nekaj leti ponovno naselili na Slovenskem. Tudi tèle se jim ne smili in niti ne vedo, da v bogatih Združenih državah Amerike telečjega mesa sploh ne poznajo, ker se jim zdi teletina preveliko razkošje. Kako relativno je človeško »usmiljenje« do živali!

»Zakaj je bilo treba vse to pobiti?« je dejal nekdo ob pogledu na več kakor poldrugi tisoč lepih trofejev. Nepoučeni ljudje ne vedo, da prav te trofeje dokazujejo bogastvo naših gozdov in pričajo o trudu in naporu lovcev, da ohranijo divjad zdravo in krepko. Lovec mora veliko storiti za gojitev divjadi in varstvo narave, potrebno je nekaj let požrtvovalnega dela in samoodrekanja, da pride do takšne trofeje. Koliko divjadi bi ostalo v tistih hudih zimah po vojni, če ne bi bilo lovcev! Sedaj rešujejo kozoroga, gamsa, divjega petelina, jerebico... Zato trofeja lovcu ni le nagrada, temveč bolj merilo, po katerem presoja, ali mu je uspelo ohraniti ravnovesje v naravi. Človek mora storiti tisto, kar je nekoč opravila narava sama — nujno selekcijo, čeprav tega ne more izvršiti enakovredno. Če tega ne stori, se — kakor je dejal Kardelj — poruši ravnovesje tudi v njem.

Gamsji rogji so pričali o svojevrstnem bogastvu naših gora

Foto V. Šuligoj

Ali lovci res samo pobijajo? V Slovenj Gradcu in v Podgorju sem slišal, kako neradi se lovci odločajo za gojitveni odstrel srn in mladičev. Seveda bi se našel lovec, ki bi to rad storil namesto drugih, pa mu ne dovolijo. »Ne sme pasti v skušnjavo, da bi pobijal in pri tem izgubil čut za lovske etiko,« so mi dejali stari, izkušeni lovci. Pri lovcu mora biti pravilna razporeditev pravic in dolžnosti — od krmljenja pozimi, postavljanja prež, utiranja lovske poti, gojitvenega odstrela do uplenitve trofejnega kapitalca, ki ga je treba še plačati po lovski tarifi. Med dolžnosti sodi tudi spremljanje gosta, ko mora član kot predstavnik lovske družine izpričati visoko stopnjo gostoljubnosti in lovske kulture. Gostov vodnik in spremljevalec je najboljša vizitka lovske družine.

Samo najlepše o razstavi
Prebiram knjigo vtisov o razstavi. Sama priznanja in pohvale, le tu pa tam kakšna graja. »Najboljša, najbolj z občutkom prirejena razstava, kar sem jih videla doslej,« piše ena izmed številnih obiskovalk. Nekaterim je najbolj všeč oddelek, ki nas opozarja, da moramo zaščititi še tistih nekaj koščkov neokrnjene narave. »Da bi se le zavedeli, kaj smo dolžni naravi!« In nekaj listov naprej: »To je ljubezen do narave, to je pot, ki naj vodi mladino in odrasle nazaj v naravo. Razstava

nam vsem kliče: ohranimo svet tak, da bomo lahko v njem živeli!« Nekdo je zapisal: »Razstava je vsekakor velik kulturni dogodek, le da ji kulturni delavci niso posvetili kaj prida pozornosti.«

Dekle je zapisalo: »Mislim na staro očeta, ki je bil 49 let v zeleni bratovščini...«

Potem se vrstijo priznanja: »Vsa čast organizatorjem... Navdušeni smo, pa tudi zaskrbljeni.« »Razstava mi je bila všeč, najbolj pa Titova puška.« »Hvala vam lovci! Le tako naprej.« »Razstava je občudovanja vredna... Tako mi je ugajala, da

sem danes že drugič tu.« »Škoda, da je razstava takšna redkost pri nas.« »Na razstavi je premalo zelenja.«

Kmet se jezi: »Divjad uničuje pridelek fižola in pese... Sem ljubitelj živali, ne maram pa lovcev...« Nekdo je napisal celo verz: »Kam te vodi pot zelena, mladi lovec, prek gora...«

V oddelku, kjer razstavljajo lovske organizacije sosednjih dežel Furlanije-Julijske krajine, Koroške, Štajerske in Tirolske, se nekdo jezi: »Zakaj ne razstavljajo doberdobski lovci, saj so del našega naroda?« V oddelku hrvaških lovcev je orjaško rogovje jelena, ki ga je v Belju uplenil Stane Dolanc. Nekdo pojasnjuje: »Po točkah je deseto na svetu...«

Potem si ogledam umetniške grafike: lov v umetnosti štirih stoletij, žive umetniške izpovedi o lovu in lovcih, o lovskih šegah in navadah. V njih so stare legende in miti. Jelen in srnjak nista le stilizirana, temveč sta naslikana, kakor da umetnik z njima razdira vesele lovske šale. Komaj čakam, da izideta publikaciji z naslovom: Lov in umetnost ter Lovsko orožje na Slovenskem. Za vse nas bosta dragocen dopolnilni vir znanja, novih spoznanj in izkušenj. Prav imajo dijaki Gozdarske tehniške šole iz Postojne, ko pišejo: »Razstava je nazorna predstava marsičesa, kar smo doslej slišali samo izpred table in teoretično...« Škoda, da ne potuje po Sloveniji, da bi si jo ogledala večina Slovencev!

Steklina na območju SR Slovenije

Od 16. 10. do 15. 11. 1980 so z območja 33 občin SR Slovenije laboratorijsko preiskali glede na steklino skupno 315 živali oz. njihovih delov (266 lisic, 16 psov, 19 mačk, 1 govedo, 1 divjega zajca, 4 srnjadi, 4 jazbece, 1 dihurja, 1 kuno, 1 podlasico in 1 divjega prašiča).

Veterinarski virološki inštitut v Ljubljani je ugotovil steklino pri 96 živalih z območja naslednjih občin: Celje pri 4 lisicah, (1) srni; Domžale pri (1) lisici; Kranj pri 6 lisicah; Kamnik pri (1) lisici; Mozirje pri 21 lisicah in (1) srni; Radovljica pri 7 lisicah; Radlje ob Dravi pri 8 lisicah; Slovenj Gradec pri 5 lisicah; Slovenske Konjice pri 18 lisicah in (1) psu; Slovenska Bistrica pri 9 lisicah; Škofja Loka pri 2 lisicah; Šentjur pri 2 lisicah; Šmarje pri Jelšah pri 2 lisicah; Trzin pri 5 lisicah; Zalec pri 2 lisicah.

V tem obdobju je bila ugotovljena steklina na območju 15 občin. V občinah Domžale, Šentjur in Šmarje pri Jelšah je bila bolezen ugotovljena prvič. Ker je bilo med 96 za steklino bolnimi živalmi kar 93 lisic, je to ponoven dokaz, da je še vedno lisica glavni prenašalec in zbiralec virusov stekline. To opozarja, da je potrebno redčenju lisic namenjati vso pozornost, kajti le tako bo boj proti tej bolezni res učinkovit.

Glede psa, ki je v tem času na območju SR Slovenije edini izmed domačih živali zboleel za steklino, je ugotovljeno, da ga lastnik ni dal zaščitno cepiti. Seveda so lastnika morali cepiti, ker ga je pes ugriznil.

Republiška veterinarska uprava

Lovci, ljudska obramba (LO) in družbena samozaščita (DS)

Samo Burnik

Že v ustavi SFRJ je jasno opredeljeno, da se naša država odločno zoperstavlja vsakemu napadu, pritisku ali vmešavanju v njene notranje zadeve in vsem poskusom vsiljevanja tuje volje. V skladu z naravo družbenopolitične ureditve SFRJ izvaja politiko miru, miroljubne in aktivne koeksistence (sožitje) med državami in narodi ter politiko neuvrščenosti. Prav zato ne sprejemamo politike preventivne vojne s kakršnokoli obrazložitvijo. Cilj splošnega ljudskega odpora je, da ob stalni pripravljenosti celotne družbe odbije vsak napad ter zagotavlja miren razvoj SFRJ. Prav zato pravimo, da je pojmovanje splošnega ljudskega odpora naša doktrina odvrčanja sovražnika že v miru. Društva, kot so lovske organizacije in strelska športna društva, katerim je družba zaupala orožje, lovskim organizacijam pa poleg tega v upravljanje tudi lovišča, so še posebej odgovorna za vsestransko podružbljanje obrambe naše države in za pravilno ter dosledno izvajanje družbene samozaščite. Člani lovskih družin smo odgovorni za podružbljanje varnostnih in obrambnih zadev, ki so trajen, celovit in revolucionaren proces, v katerega se lovci vključujemo posebno prek dejavnosti, ki so svojstvene lovskim organizacijam. To so npr.: orientacija na terenu (poznavanje reliefa — objektov na njem, nahajališč izvirov pitne vode, naravnih zaklonišč); uporaba šolanih lovskih psov za namene SLO; pravilno gospodarjenje z divjadjo nam zagotavlja dragocene rezerve hrane ipd. Velikega pomena za dejavnost na tem področju je komisija za LO in DS pri izvršnem odboru (IO) LZS, katere pomembna naloga je med drugim usklajevanje dela komisij za LO in DS v lovskih družinah (LD) in zvezah lovskih družin (ZLD) ter posredovanje izkušenj iz njihovih dejavnosti. V ta namen je sestavila osnovna izhodišča in oblikovala priporočila, ki jih je leta 1976 potrdil izvršni odbor Lov. zveze Slovenije.

V štiriletnem obdobju, po sprejemu teh izhodišč pa do danes, je na tem področju kljub težavam, s katerimi se srečujemo, narejen korak naprej v smislu uresničevanja smernic.

V bodoče bi kazalo nameniti več prizadevanj temu, da bi v komisije za LO in DS po lovskih družinah in zvezah lovskih družin prišli člani, ki so usposobljeni za delo v njih, in v večji meri tudi mlajši člani, saj si bodo izkušnje na tem področju lahko pridobili le s tem, če bodo imeli priložnost. Odstraniti moramo primere, da pri obrambnih pripravah ne bi čutili prave odgovornosti izvršnega odbora LD v celoti, ampak bi bila ta le na članih komisije za LO in DS ali v skrajnem primeru le na enem članu, ki se v teh stvareh »že iz prakse bolje znajde«. Odbori SZDL bi morali v bodoče še bolj paziti na pravilno kadrovsko zasedbo vodilnih in odgovornih funkcij v LD in ZLD.

Razumljivo je, da vlogo in naloge komisij za LO in DS v normativnih aktih (pravilnikih, poslovnikih...) LD in ZLD včasih dosti bolje opredelimo, kakor jih potem uresničujemo v praksi. V LD in ZLD bi morali

dati izdelavi, še bolj pa uresničevanju programov obveščanja članstva in vzgoje v spoznavanju in osvajanju koncepta SLO mnogo večji poudarek. Pri izdelavi obrambnih načrtov (ON) se srečujemo z različnimi težavami, vendar kljub temu ne smemo dopustiti, da bi bili ti načrti delo posameznikov, ki imajo pri njihovi izdelavi že prakso, češ da so že sodelovali pri sestavljanju podobnih ON v krajevni skupnosti ali delovni organizaciji. Taka praksa bi bila slaba, saj je sestavljanje ON lovskih organizacij predvsem in v prvi vrsti naloga njihovih komisij za LO in DS ter celotnega IO LD. Ti ljudje pač najbolje poznajo razmere na svojem področju in zato bolje in lažje usklajujejo vsebino ON, kot to store »poverjeniki od zunaj«. S tem seveda še ni rečeno, da člani komisij, ki sestavljajo ON, ne potrebujejo prav nikakršne pomoči in nasvetov usposobljenih ljudi na tem področju.

Napačna so stališča posameznikov, ki menijo, da je dovolj zadostiti pravnim aktom in sprejeti zgolj obrambni načrt. Sestavljanje ON je sila odgovorna in zahtevna naloga,

Prizor s strelskega tekmovanja z MK puškami v Novi Gorici

Foto S. Burnik

ki je en sam človek ne more zadovoljivo opraviti. Komisije se pri svojem delu srečujejo z najrazličnejšimi problemi. Tako npr. je članstvo LD dostikrat iz območja več krajevnih skupnosti, kar seveda usklajevanje ON lovskih družin z ON krajevnih skupnosti otežuje.

Komisije za LO in DS so večinoma zelo uspešne pri organiziranju tekmovanj, pomembnih za vseljudsko obrambo, tj. pri raznih strelskih tekmovanjih, pri vzgoji ostrostrelcev itd. Na takih tekmovanjih pa ponekod še manjka discipline in pravih tovariških odnosov, ki so pri ravnanju z orožjem še kako pomembni. Ponekod pa sta organizacija in disciplina že na zavirljivi ravni, kar se je pokazalo npr. na strelskem tekmovanju v Novi Gorici, 5. 7. 1980. To je seveda tudi odraz izobraževanja preko LZS, saj je vse več članov LD, ki so opravili izpit za strelskega sodnika in s svojim znanjem in izkušnjami prispevajo k pravilnemu poteku takih tekmovanj. Popolnoma razumljivo je, da v vrstah strelcev ne morejo biti taki posamezniki, ki so še vedno prepričani, da je v strelskih vrstah in komisijah mesto le za najboljše strelce. Posamezniki s takim svojim napačnim prepričanjem bi se radi temu ustrezno obnašali do solovcev, ki bi sicer želeli sodelovati, a jim sebičnost, nevoščljivost in nestrpnost posameznikov

ter grup jemlje voljo do sodelovanja.

Jasno je, da iz vsakega lovca ne moremo »narediti« ostrostrelca. Kljub temu pa se moremo znebiti omejenjene nazadnjaške miselnosti, ki zapira vstop širokemu krogu lovcev v strelske komisije oz. preprečuje sodelovanje na strelskih tekmovanjih. Saj je vendar osnovna vloga takih tekmovanj predvsem čim množičnejše sodelovanje in razvijanje pristnih tovariških odnosov.

Med nalogami komisij za LO in DS pri LD je tudi mentorstvo »mladih« (pripravnikov) v veščinah, v katerih naj bi bili lovci še posebej usposobljeni. Često se srečujemo z vprašanji mentorstva oz. izbire članov, ki bi novosprejetim članom lovske družine nesebično posredovali svoje izkušnje. Naša dolžnost je že v kali zatreti vse pojave intrig, grupštva, zavisti in nestrpnosti oz. prenašanja takih »vrlin« na nove člane, saj so dobri medsebojni odnosi članstva v LD prvi in odločilni pogoj uresničevanja nalog, ki jih nalaga Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč.

Uspešno se bomo izognili težavam pri izvajanju nalog na področju ljudske obrambe (LO) in družbene samozaščite (DS) tudi s pomočjo ZLD, če bodo še v večji meri pomagale lovskim družinam pri vzgajanju članstva.

Jelenjad na severnem Primorskem

Vitomir Mikuletič

Že več let ugotavljamo, da so razvojne težnje naše divjadi pri posameznih vrstah zelo različne. Parkljava divjad veča svoj življenjski prostor, mala divjad pa ga izgublja, pa tudi številčno močno nazaduje. Nekaj let po osvoboditvi smo bili priča prav eksplozivnemu širjenju srnjadi, kmalu zatem se ji je pridružil gams, na koncu pa jelenjad. Poročila, ki jih prejema Zveza lovskih družin (ZLD) Gorica, skoraj vsako leto navajajo nove revirje, v katerih se je pojavila jelenjad. Tudi odstrel posamezne jelenjadi v raznih lovi-

ščih to potrjujejo. Kakor je ta pojav z določeno omejitvijo razveseljiv, pa je prav zastrašujoče, kako naglo zginja mala divjad. V občini Nova Gorica npr. ni več poljske jerebice, ki je bila prej na Krasu poleg kotorne, zajca in fazana glavna divjad. Prav tako ni več kotorne, ki se je v neznatnem številu ohranila le še na Tolminskem v tistih planinah, kjer še pasejo. Tudi poljskega zajca je vedno manj in z njegovo usodo je povezana tudi usoda istrskega goniča, tipičnega lovskega psa Primorske.

Jelenjad se je najprej pojavila na Nanoški planoti, kamor je po vsej verjetnosti prišla z Notranjske. Precej časa je bil to njen edini življenjski prostor na severnem Primorskem. Odtod se je postopoma širila proti zahodu in sredi petdesetih let dosegla Trnovski gozd, od koder se je počasi, a vztrajno širila proti zahodu in severozahodu. Dolgo časa je bila to edina smer, po kateri je jelenjad prihajala. Nekoliko kasneje se je začela pojavljati v Baški grapi, kamor je prihajala z Gorenjske. Ta smer širjenja jelenjadi je kazala proti jugozahodu, severno od Tolmina in morda tudi proti jugu na Šentviško planoto, kjer je našla stik z jelenjadj, ki je prihajala iz Trnovskega gozda. Ni še povsem jasno, ali je jelenjad, ki se pojavlja v breginjskem kotu nad Nadižo in v Miji, prišla tja s Tolminskega, ali pa izvira iz Italije — Trbiža in Pontebe, kamor se je naselila s Koroške oz. prišla iz opuščene obore v Trbižu. V gorah okrog teh dveh krajev v Italiji je namreč stalež jelenjadi precej velik. Zadnja leta opažajo jelenjad, zaenkrat sicer posamezne živali in majhne trope, na Krasu skoraj do Mirna. Tja je verjetno prišla iz Brkinov, s Slavnika prek Kozine in dalje proti zahodu oz. severozahodu. Tako lahko sedaj govorimo o treh, morda celo o štirih smereh, od koder prihaja jelenjad na severno Primorsko: z območja Nanosa, z Gorenjske, iz Brkinov in morda tudi iz Režije. Ob tem pojavu se nehote spomnimo poskusov naselitve jelenjadi v preteklosti, ki pa so se izjalovili. Že v predvojnih gozdnogospodarskih načrtih, v poglavju, ki obravnava lovstvo, najdemo podatke, da so v Trnovski gozd spustili nekaj kosov jelenjadi z namenom, da bi se tu naselila. Toda ta jelenjad je izginila neznano kam. Po osvoboditvi, menda l. 1949, so v Prodih, na koncu Knežke grape, prav tako spustili dva ali tri kose jelenjadi, ki so prav tako izginili. Iz tega bi se dalo sklepati, da takrat še ni bilo vseh naravnih možnosti, ki jih jelenjad potrebuje. Predvsem pa ni bilo stika z osrednjim delom populacije — na Notranjskem. Morda so se izpuščene živali pridružile osrednjemu delu populacije, kajti ni bilo zabeleženo, da bi kak kos jelenjadi uplenili v širši okolici.

Samo po sebi se zastavlja vprašanje, kaj je vzrok, da se je jelenjad pričela tako naglo širiti v predele,

kjer je prej ni bilo ali pa so jo pred mnogimi desetletji, da ne rečem pred več stoletji, zatrli. Domnevam, da sta dva glavna vzroka, prvi: izredno močna in nagla sprememba okolja — in drugi: nezadosten ter verjetno tudi nepravilen odstrel jelenjadi v njenem osrednjem, kasneje pa tudi obrobem življenjskem prostoru. To se namreč kaže sedaj tudi v loviških območja ZLD Gorica. Vsako leto odstrelijo precej več jelenov kakor košut.

Ko sem za Gozdarske študijske dneve, ki so bili v Ljubljani letos, obravnaval temo »Zaraščanje Krasa in migracijski trendi velike divjadi«, sem zanj zbral nekaj podatkov iz občine Nova Gorica. Njena površina je 50 344 ha. Gozdne površine so obsegale:

I. 1960 24 026 ha,
I. 1978 30 408 ha,

kmetijske površine pa so se ustrezno zmanjšale.

Goveje živine je bilo:

I. 1955 17 696 glav,
I. 1965 16 450 glav,
I. 1971 12 510 glav,
I. 1979 9 760 glav.

Število prebivalstva, posebej občanov, ki živijo od kmetijstva, pa se je gibalo takole:

I. 1948 43 182,
od tega kmetov 22 129 ali 51,2 %
I. 1953 45 113,
od tega kmetov 20 431 ali 45,3 %
I. 1965 48 544,
od tega kmetov 12 616 ali 26,0 %
I. 1977 55 862,
od tega kmetov 4 469 ali 8,0 %.

Bolj kakor nazadovanje kmečkega prebivalstva je značilna starostna sestava gospodarjev kmetij, ki jih je bilo leta 1978 2010:

Starost	Število	%
Do 30 let	6	0,3
31—40 let	31	1,5
41—50 let	163	8,1
51—60 let	322	16,0
61—70 let	581	28,9
nad 70 let	907	45,2

Smeri širjenja jelenjadi na Primorskem

Podobne podatke bi lahko dobili tudi za druge občine, ki so najbrž nekoliko boljši, toda še vedno ne takšni, da bi zbujali optimizem.

S temi podatki sem hotel pokazati, kako zelo se je moralo spremeniti okolje in da je pravzaprav to glavni vzrok spremembam, ki so nastale pri populacijah raznih vrst divjadi — enim v prid, drugim v škodo. Zelo se je zmanjšala obdelana površina, povečala pa z gozdom obrasla in taka, ki se zarašča, a jo ima kataster v svoji evidenci še vedno kot kmetijsko. Večina lov. družin, v katerih loviščih se pojavlja jelenjad, je bila na to nepripravljena. Odstrel posameznih jelenov je zbujal presenečenje, pa tudi nevschljivost. Zato se je pojavila težnja, da naj bi jelenjad postala stalna, kajti marsikateri lovec si je želel — kar je popolnoma razumljivo — upleniti jelena, ne da bi mu zaradi tega bilo treba potovati kam na Notranjsko, Dolenjsko ali celo morda na Hrvaško. Lov na jelena so si

predstavljali precej enostavno, kajti ta divjad je bila nova in ni bilo ne znanja ne izkušenj. Prve škode, ki so se pojavljale, pa so opozarjale, da je treba zadevo že v začetku zagrabiti na pravem koncu. Že tako nazadujoče kmetijstvo, velike naloge, ki jih ima gozdarstvo pri oskrbi potrošnikov z lesom, zahtevajo usklajeno gospodarjenje kmetijstva, gozdarstva in lovstva. ZLD Gorica je zato pri komisiji za gojitev divjadi imenovala skupino, ki naj bi izdelala smernice za gospodarjenje z jelenjadjo. Pri tem naj bi upoštevala sedanje stanje, razvojne težnje in posledice pri jelenjadi, kmetijstvu in gozdarstvu. Skratka, smernice naj bi bile take, da bi zagotavljale skladen razvoj vseh treh panog. Delovna skupina se je znašla pred težavno nalogo, kajti očitno je bilo, da so interesi zelo različni, pri lovstvu in gozdarstvu so se celo razhajali. Kmetijstvo je bilo več ali manj neprizadeto, kajti na kmetijskem področju se jelenjad še ni pojavila kot

Jelen s praznim želodcem na poti h krmišču ... Foto B. Galjot

povzročitelj škode. (Opomba pisca: Sedaj pa se že.) Tudi med samimi člani omenjene skupine mnenje ni bilo popolnoma enotno. Na eni strani so močno poudarjali prvobitnost jelenjadi in zahtevo, da se ji odpre pot v vse predele, le v kmetijsko intenzivno obdelovane predele ne (Vipavska dolina, Brda), na drugi strani pa so opozarjali, da se lahko ponovi — po nepotrebnem — primer na Notranjskem LGO. Končno, vendar ne soglasno, je bil sprejet osnutek smernic, ki je delil lovišča v tri skupine: lovišča, kjer je jelenjad stalna; lovišča, kjer je jelenjad prehodna ali se v njih pojavlja; lovišča, kjer jelenjadi ni. Za vsako skupino lovišč je bil izdelan tudi predlog za gospodarjenje z jelenjadjo. Ta predlog je bil na skupščini ZLD Gorica v Ajdovščini sprejet načelno in pogojno, da se še naprej obdela, predvsem pa da razvrsti lovišča v posamezne skupine. Kasneje je bilo to opravljeno, vendar tako, da niso bila razvrščena lovišča, pač so bila določena območja neglede na meje lovišč. Tako ima npr. lovišče LD Vipava predel s stalno jelenjadjo (nanoški del) in predel brez jelenjadi (Vipavska dolina).

Tako popravljen predlog smernic za gospodarjenje z jelenjadjo je ponovno obravnavala skupščina ZLD Gorica in tokrat tudi samoupravna interesna skupnost za gozdarstvo tolimskega gozdnogospodarskega območja. Obe sta predlog z majhnimi spremembami sprejeli.

Zanimivo pa je, kako je potekala razprava in kakšna stališča so zastopali posamezni delegati. Tarča je bil tisti del predloga smernic, ki je predvideval območje s prehodno jelenjadjo oz. predeli, kjer se pojavlja (v smernicah označeno kot II. območje). Na tem območju so smernice predvidevale intenziven odstrel jelenjadi samic, tudi nad letnim odstrelnim načrtom, odstrel jelenov pa naj bi bil omejen oz. vezan na odstrel košut. Ves odstrel jelenov bi moral biti pokrit z odstrelom košut. Kolikor to ne bi bilo izvršeno, bi bil odstrel jelenov ustavljen. Predlog tega določila je bil deležen posebno ostre kritike, češ da postavlja košute tako rekoč »izven zakona«. Kritiko pa je bilo kaj lahko zavrniti, saj so bili na razpolago podatki o odstrelu jelenov v zadnjih letih prav iz lovišč II. območja. Tu so padali samo jeleni in skoraj nobena košuta. Torej je bil jelen že doslej »izobčen«. Nekateri so tudi zahtevali, naj se briše II. območje, češ da je nepotrebno. Praktično pa bi to pomenilo razširiti jelena povsod, razen v Vipavsko dolino in Brda. S tem pa se seveda niso mogli strinjati gozdarji. Kako prav so imeli, se je pokazalo že letos, ko so ugotovili, da je jelenjad na Miji (hrb nad Nadižo ob državni meji) popolnoma uničila več hektarjev jesenovega mladja. Imeti jelenjad v lovišče ne pomeni samo streljati jelene. Imeti to divjad v lovišču je velika obveznost in odgovornost,

ne le do jelenjadi same, temveč tudi nasproti kmetijstvu in gozdarstvu. Skupščina samoupravne interesne skupnosti za gozdarstvo in ZLD Gorica sta ravno v tem primeru pokazali veliko razsodnost in objektivnost. Sedaj morajo lovci le-to dokazati tudi z dejanji.

Težnje po širjenju jelenjadi na severnem Primorskem so tako močne, da nič ne kaže, da bi se umirile. Že letošnja opazovanja potrjujejo, da se stalež jelenjadi v II. območju krepi. To velja posebno za Trnovski gozd, kjer videvajo že manjše trope košut. Tega pojava lani še ni bilo, vsaj registriran ni bil, čeprav je jelenjad tu bolj ali manj prisotna že več let. Gospodarjenje z jelenjadjo pa poleti in jeseni silno moti izletniški turizem, nabiranje gob in malin. Ne vem, če si lovci drugod v Sloveniji lahko predstavljajo tak naval na gozd. Če rečem, da je ob konicah v sezoni v Trnovskem gozdu nekaj sto avtomobilov, sem navedel najbrž premalo. Ljudje pa pretaknejo vsak kotiček, da divjad nima miru in se umakne.

Sedaj je vse odvisno od lovskih družin, kako bodo smernice za gospodarjenje z jelenjadjo izvajale. Kajti ne gre le za to, da bi umirili širjenje jelenjadi in preprečevali škodo, temveč tudi za to, da bi izboljšali kakovost te divjadi. Če bomo zane-marjali odstrel jelenjadi ženskega spola, smo na najboljši poti, da vse temeljito pokvarimo.

... in lovec s polnim nahrbtnikom hrane na poti h krmišču Foto J. Pleško, Diana

Lovstvo in prostorsko planiranje

Eko-etološke značilnosti divjadi — temeljno izhodišče pri vključevanju lovstva v prostorsko načrtovanje

(Nadaljevanje in konec)

Miha Adamič, Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Ljubljana

Možne reakcije divjadi na energijske in primarne in sekundarne dejavnosti v prostoru

Hiter družbenoekonomski razvoj, ki sprošča povečane pritiske na dosežanje oblike izrabe prostora in hkrati postavlja zahteve po novih oblikah izrabe, prinaša s seboj niz vplivov, ki v različnih »jakostnih stopnjah« delujejo na življenjsko okolje divjadi. Soočamo se torej z novimi oziroma poudarjenimi vplivi, ki jih pri načrtovanju varstva, gojitve in lova divjadi ne smemo prezreti.

Zato moramo predvsem poznati značilnosti vseh dejavnosti, s katerimi se lovstvo pri izvrševanju svojih nalog v prostoru srečuje. Glede na odnos do prostora jih v grobem razdelimo v primarne (osnovne) in sekundarne (drugotne):

— Temeljna značilnost primarnih je usmerjena uporaba naravnih dobrin po načelu trajnosti. To vlogo imajo kmetijstvo, gozdarstvo in lovstvo ter pod določenimi pogoji tudi turizem in športno-rekreativne dejavnosti.

— Sekundarnim služi prostor zgolj kot mesto izvrševanja njihovih dejavnosti. Načela trajnosti pri uporabi naravnih dobrin ne poznajo. Razvoj oz. širjenje teh dejavnosti se navadno izraža v obliki pritiskov in omejevanja primarnih dejavnosti. Večina novih industrijskih in energetskih objektov, prometnic in naselij se širi na račun kmetijskih površin, (zaenkrat v manjši meri) pa tudi v gozdni prostor.

Vsaka menjava uporabe prostora, pri širjenju drugotnih na račun osnovnih dejavnosti, istočasno pomeni tudi zmanjševanje življenjskih možnosti za divjad.

Medtem ko starejše oblike kmetijstva in gozdarstva na večino živalstva delujejo »blagodejno«, pa je uvajanje industrijske ideologije — proizvajati čim več ob čim manjšem vlaganju v dejavnosti, ki te-

meljijo na usmerjenem izkoriščanju naravnih resursov, z ekološkega vidika skrajno problematično.

V nestalnih tvorbah, ki so posledica izvajanja industrijskih načel pri obvladovanju naravnih sistemov, prihaja do preoblikovanja pretoka energije, s tem pa do motenj v delovanju naravnih sistemov. Ogroženo je načelo trajnosti dejavnosti same, istočasno pa tudi koristi drugih uporabnikov prostora.

Značilen primer za to so agrocenoze, specifične življenjske združbe na velikih poljedelskih površinah, ki nastajajo kot posledica prizadevanj za pospešeno pridelovanje hrane. Časovno omejeno funkcioniranje, navadno le na eno vegetacijsko dobo, je naslednja značilnost agrocenoz. Delovanje takih nestalnih sistemov je mogoče le ob načrtovanem dodajanju velikih količin energije, v strojnih urah in agrokemičnih sredstvih. Umetno dovedene energije ni mogoče usmerjati samo v posamezne nivoje pridelovanja hrane znotraj agrocenoz, pač pa ta energija posredno ali neposredno učinkuje na celoten splet prisotnega življenja. To pa je najpomembnejša značilnost agrocenoz. Seveda na tako preoblikovanih poljedelskih površinah ni veliko prostora za značilno poljsko divjad.

Istočasno (vzrok!) s pospešenim pridelovanjem (intenzivno kmetijstvo) na velikih zloženih in melioriranih kmetijskih zemljiščih pa zaradi zaraščanja, ki sledi opuščanju kmetijstva v hribovitih predelih, izgubljamo v naši republiki velike možnosti za pridelovanje hrane. Če temu dodamo še površine vsako leto izgubljene, navadno najboljše zemlje, ki jo kmetijstvu trga »urbanizacija«, smo pred nezavidljivo sliko o stanju kmetijskega prostora. Istočasno pa družba postavlja slovensko kmetijstvo pred zahtevno nalogo: čim večja osamosvojitve v pridelovanju hrane, delno celo za izvoz.

V takem položaju večjih ugodnosti pri varstvu in gojitvi divjadi od kmetijstva seveda ne moremo pričakovati. Izhodišča za dogovarjanje bo

treba tukaj še posebno skrbno pripraviti. Za vsako zemljišče, za katero bomo hoteli uveljaviti status prednostnega območja za divjad, se bomo morali posebej boriti. Pri tem bo treba uporabiti vse možne »pripomočke«, med drugim tudi odkup ali zakup kmetijskih zemljišč.

Nobenega dogovora tudi še ni glede upoštevanja letnega biološkega ritma živali (ne le divjadi!) glede načrtovanja dinamike del v gozdu. Omenil bi samo vpliv sečnje in gozdarskih gojitvenih del od aprila do junija, tj. v času gnezditve večine ptičev. To ni le vznemirjanje, pač pa neposredno uničevanje gnezd (jajc ali zaroda)! Vsekakor nas bo razmišljanje o tej plati našega poslanstva privedlo do oblikovanja pravičnega odnosa do ptic.

Prav tako ne vemo, kako vpliva na živi svet v gozdu nemir zaradi miniranja in uporabe gradbenih strojev pri izdelavi traktorskih vlak in gozdnih cest. Rebula (1978) navaja, da je gostota vlak na območju GG Postojna (območje, ki je v gozdarskih in lovskih »krogih« dobro znano po neskladju v odnosu gozd—divjad) v poprečju 180 m/ha (110—230 m/ha) in da so v zadnjih nekaj letih zgradili okoli 540 km vlak letno. Isti avtor meni, da bi bilo v naslednjih letih treba v Sloveniji zgraditi 9 do 12 000 km vlak.

V novejšem času je treba posebej omeniti vnašanje nemira in drugih oblik poškodb gozdnih in negozdnih ekosistemov s prodorom rekreativnih in turističnih dejavnosti v prvotno nevznemirjana ali le občasno vznemirjena območja. Večanje deleža prostega časa naravnost sili ljudi, da del tega preživijo v naravi. Pomemben prispevek k naraščanju zahtev po rekreaciji (telesni in duševni osvežitvi) ima tudi oblikovanje ideologije o zdravem načinu življenja v tesnejšem stiku z naravo, ki vodi v razmah novih (modnih) oblik množične rekreacije v naravi, npr. hoja in tek na smučeh, popotništvo, nabiranje gob, planinarstvo, ribolov, lov, kampinganje, jahanje,

organizirana turistična potovanja v »divjino« itd.

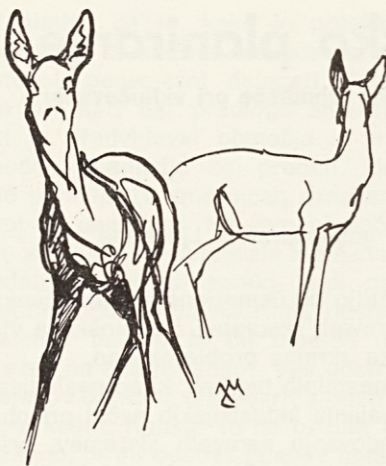
V splošnem lahko rečemo, da je dosedanje načrtovanje (če ta izraz sploh lahko uporabljamo) teh dejavnosti izhajalo iz površno proučenih gospodarskih in psihosocialnih izhodišč, posebno siromašno pa je bilo upoštevanje in vključevanje naravnih kakovosti okolja.

Mergen (1976) navaja, da v ZDA naraščajo zahteve po rekreaciji v naravi s 6—8% stopnjo, medtem ko je prirastek prebivalstva manj kot 2%. Isti avtor navaja, da je število obiskovalcev ameriških narodnih parkov naraslo od 1 milijona v letu 1920 na 172 milijonov v letu 1970.

Z naraščajočo usmeritvijo po rekreaciji v naravi se srečujemo tudi pri nas (Trnovski gozd, Pohorje, Pokljuka, alpski svet, širša okolica večjih središč itd...). Da je planinarstvo poleg smučanja najpriljubljenejša oblika rekreacije med Slovenci, nam prepričljivo govorijo podatki o naraščanju števila obiskovalcev v naših gorah. Leta 1970 (Planinski vestnik, 1972/4) se je v vpisne knjige po planinskih kočah vpisalo 837 246 planincev, leta 1979 (Planinski vestnik 1980/4) pa že 1 533 326. Obisk je v teh letih torej narasel z indeksom 183. Posebej je porasel obisk v osrednjem delu Julijskih Alp, kjer je število vpisanih planincev (po podatkih iz Planinskega vestnika) naraslo:

Planinska koča — dom	Indeks 1971/1979
Koča pri Triglavskih jezerih	351
Dom na Komni	703
Tržaška koča na Doliču	188
Staničev dom	278

Športni teoretiki predvidevajo eksploziven razmah na naravna okolja vezanih rekreativnih dejavnosti tudi v prihodnje. Berčič (1979) je o tem zapisal (cit.): »... še bolj se bodo razmahnile tiste športno-rekreativne dejavnosti, ki so vezane na življenje in bivanje v naravi. Med temi naj omenimo zlasti planinarstvo, saj bodo z okrepljenimi in povečanimi zmogljivostmi v gorah (planinske kočice, zavetišča, bivaki) dani pogoji, da se bo število članov dva do trikrat povečalo, s tem pa tudi obisk v gorah. V okviru zimskih športno-rekreativnih aktivnosti bo-

sta poleg alpskega smučanja zelo priljubljena tek na smučeh in turno smučanje ...»

Naše znanje o vplivih nemira na divjad pa je pomanjkljivo, saj je posledice težko izmeriti.

Geist (cit. in Lyon, 1978) v tej zvezi navaja, da vznemirjanje lahko povzroči spremembe v vedenju posameznih živalskih vrst, to pa nadalje vpliva na njihovo fiziologijo, populacijsko dinamiko in ekologijo. V tem pogledu so najboljše proučene vedenjske značilnosti jelenov (cervidov), o vplivu na druge vrste pa vemo precej manj.

Müller (1977) je ugotovil v 900 ha velikem gozdnem predelu (Hessisches Bergland v ZRN), da je večanje števila obiskovalcev in zmanjševanje številčnosti divjega petelina (opazovanja v letih od 1963 do 1975) v vzročni zvezi. Omenjeni avtor sicer priznava, da je izginjanje kake živalske vrste treba gledati celostno, kot sestavljenko več dejavnikov, vsekakor pa je naraščanje nemira eden izmed teh dejavnikov. Pomembno je, da ta vzrok poznamo, torej lahko njegov vpliv uravnavamo.

Semenov-Tjanšanskij (1970) poroča o negativnih posledicah nemira pri razmnoževanju gozdnih kur. Ugotovil je, da kokoši divjega petelina in ruševca v času valjenja zapustijo gnezdo 2 do 3-krat dnevno, vsakič za 10 do 40 minut (valilna pavza, iskanje hrane...). Skupni čas odsotnosti z gnezda traja 2,5 do 6% časa valjenja. V primeru, da je kokoš prepadena z gnezda, se vrne valit šele po 1 do 4 urah. V neugodnih vremenskih razmerah zaradi podhladitve zarodki v jajcih v zapu-

ščenih gnezdih često propadejo. Del kokoši se pa na gnezdo sploh ne vrne. Gavrin (1974) je ugotovil, da približno 22% valečih samic opusti valjenje zaradi nemira v okolici gnezda. Ker večji del takih samic ponovno vali, se izvalitev zakasni. To se pa odraža v povečanem deležu slabotnih živali, ki ne rastejo več v najboljših razmerah.

Woodward in sod. (cit. in Hendee et al. 1978) so na območju Langre de Crista Range v Koloradu (ZDA) ugotovili, da je povečan pritisk obiskovalcev prisilil samice debelorogih ovc (*Ovis canadensis*), da so si območja za kotitev mladičev začele izbirati na večjih nadmorskih višinah, kjer pa je zaradi neugodnih podnebnih razmer za pljučnico poginilo tudi do 80% mladičev; posledica torej: nazadovanje populacije.

Nadalje je Reichholf (1974) ugotovil, da je istočasno s porastom števila športnih ribičev v opuščenih strugah na spodnjem delu reke Inn (ZRN) v 10 letih število gnezdečih rac upadlo za 90%, čeprav ribiči rac niso neposredno preganjali. V tej zvezi isti avtor priporoča ribolovne dobe prilagoditi življenjskim značilnostim vodne in obvodne perjadi s prepovedjo ribolova v obdobju gnezditve, tj. od 20. 3. do 10. 6. Isto velja tudi za prepoved čolnarjenja.

Kjer je divjad zaradi stalnega vznemirjanja prisiljena k večjemu gibanju, porabi več dodatne energije, ki jo mora nadomestiti s povečano količino zaužitih kalorij, kar pomeni večjo porabo hrane na enoto telesne teže. To pa je istočasno vzrok za naraščanje škod v gozdovih pri enakem številu živali. Moen (cit. Ellenberg 1978) je pri belorepem jelenju (*Odocoileus virginianus*) ugotovil naslednje indekse porabe kalorij glede na jakost gibanja (podatki veljajo za 100 kg težko žival):

Načini gibanja	Indeks porabe kalorij — %
počitek, mirovanje	100
prežvekovanje	126
paša	159
počasna hoja (1 km/h)	164
hoja v breg	235
beg	800

Pri manjših živalih, npr. pri srnjadi, gamsih, so ta razmerja še bolj neugodna. Ti indeksi so zgovoren dokaz, da odnosa med »proizvajalcem in potrošnikom« ne moremo zadovoljivo in dolgoročno reševati le na dveh nivojih, npr. samo z izboljševanjem prehranjevalnih možnosti in s povečanjem odstrela. Istočasno moramo izključevati ali usmerjati tudi vse drugo, ki se dodatno vključuje v energijske tokove.

Ueckermann (1975) je ugotovil, da v vznemirjenih območjih divjad menja svoj dnevni ritem. Na pašo izstopa kasneje, v temi, s tem se pa poveča možnost, da v siju reflektorjev konča pod kolesi avtomobilov. Divjad, posebno jelenjad, se pred nemirom umakne v mlajši, razvojni gozd, kjer prebije večino dneva. Posledica: opazno se poveča obgrizanje in lupljenje.

Hoffman (1978) navaja, da se v močnejše vznemirjenih območjih pojavlja obgrizanje in lupljenje tudi pri 1 kosu jelenjadi na 100 ha. Zato Cornett in sod. (1979) priporočajo, naj se popotniki in planinci držijo markiranih poti (koridorji)! Ugotovili so, da se divjad (jelenjad) na ljudi v »koridorjih« privadi in nanje ne reagira. Poti pa morajo biti speljane izven območij, kjer samice polegajo mladiče, izven zimovališč itd.

Povečana človekova prisotnost v naravi je tudi vzrok posebnega pojava — spremembe vedenja oziroma reakcij divjadi nekaterih vrst do človeka. Ob vse pogostejših srečanjih s človekom, tudi v prvotno nevznemirjenih okoljih, divjad spozna, da človek zanjo ne predstavlja neposredne nevarnosti. Tu se srečujemo s privajanjem ali habituacijo (angl. habituation) oz. spremembo odzivnosti na kak ponavljajoč se dražljaj. To je močnejše poudarjeno pri višje razvitih živalih. Sprememba odzivnosti medveda v odnosu do ljudi v novejšem času je izrazit primer habituacije. Medved je po naravi samotar in se izogiba človekove bližine. Z vse pogostejšo človekovo prisotnostjo v oddaljenih gozdnih območjih pa se je medvedova odzivnost (instinktivna reakcija bega) tako preoblikovala, da so vse pogostejša nezaželena, tudi tragična srečanja obiskovalcev gozdov z medvedom. Do tega prihaja tudi izven obdobja povečane agresivnosti (medvedke z mladiči spo-

mladi). Taki primeri pa žal negativno vplivajo na oblikovanje javnega mnenja do ohranitve medveda kot živalske vrste.

S podobnim problemom se srečujejo tudi v naravnih parkih na severu ZDA, kjer je naraslo število srečanj z medvedom, a tudi napadov medveda na obiskovalce (Klein, 1975).

V izhodiščih za vključevanje lovstva v prostorsko planiranje morajo biti jasno poudarjeni tudi možni zaviralni vplivi divjadi na druge dejavnosti in predvideni mehanizmi za njihovo omejevanje. Med temi je, razen konkretnih ukrepov v populacijah in v okolju divjadi, potrebno posebej zastaviti vprašanje izbire vrst divjadi oziroma »odnosa« do posameznih vrst.

Rajonizacija divjadi je ena izmed konkretnih oblik vključevanja lovstva v načrtovanje uporabe prostora. Z rajonizacijo določimo območja, v katerih bomo kaki vrsti oz. vrstam divjadi dali prednost in kje ne. Rajoniziramo navadno tiste vrste, ki so lahko ovira za dosego ciljev drugih dejavnosti, npr. kmetijstva in gozdarstva. To sta parkljasta divjad nekaterih vrst in medved. Medved je edini, katerega varstveno in gojitveno območje je določeno z odredbo o območju v SR Sloveniji, kjer je medved zaščiten (Uradni list SRS, št. 29/66). V samoupravnem sporazumu o enotnih gojitvenih smernicah v SR Sloveniji,

za obdobje 1980—1985, je nakazana potreba o rajonizaciji jelenjadi, divjega prašiča in neavtohtonih vrst parkljaste divjadi.

Rajonizacije, ki jo bo treba izpeljati v prihodnjem srednjeročnem obdobju, pa ne smemo jemati preveč toga, saj je celotno načrtovanje v zvezi z varstvom, gojitvijo in lovom divjadi hkrati tudi oblika rajonizacije.

Z a k l j u č e k

Zakon o družbenem planiranju in Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč ponujata slovenskemu lovstvu stvarno možnost za vključevanje v načrtovanje uporabe prostora, s tem pa tudi možnost za uveljavitev tistih zahtev, ki so predpogoj varstva, gojitve in lova divjadi. Naše lovstvo, ki je od klasičnega pojmovanja svoje vloge naredilo do danes, v idejnem in strokovnem pogledu, velik korak, tega ne sme zamuditi.

Poleg priprave solidnih izhodišč je najpomembnejša naloga, v procesu dogovarjanja oz. usklajevanja z drugimi uporabniki prostora, svoje zahteve v čim večji meri tudi uveljaviti. Dogovarjanje je zato treba začeti z razčiščenimi pogledi o vlogi in nalogah lovstva v SR Sloveniji. To pa pomeni: če hočemo določene pravice pridobiti, bo pač treba istočasno tudi popustiti in svoja (večkrat toga) stališča ustrezno popraviti.

Zimska stiska tudi srnjad prižene v bližino človeških bivališč

Foto Fr. Papež

Za medvedom

France Cvenkel

Na košati smreki v zaprti visoki preži so sedeli, zaviti v tople kožuhe, drug ob drugem Tone, France in lovec s Tirolskega — Hans. Nehalo je snežiti. Razgrnili so se oblaki in z neba je posijala skoraj polna luna. Kakor da se je odgrnil zastor: jasa pred njimi je zablestela v lunini svetlobi in v ozadju se je zalesketalo z novim snegom posuto skalovje Ribjeških planin. Edina temna lisa sredi jase je bil hrbet mrtvega starega konja, ki je moral semkaj na svojo poslednjo pot za hrano medvedom. Tone, starešina osilniških lovcev, je zašepetal tiše, kakor je šepetal studenec v grapi: »To je torej naše novo mrhovišče. Tudi ta preža je nova. Še nihče ni iz nje streljal na medveda.«

Potem tišina. Šestero oči je pozorno strmelo skozi strelno lino, šestero ušes je napeto poslušalo.

Lovec Klepec, ki je goste še pri dnevu pospremil iz Ribjeka, vasice ob Kolpi, do kilometer oddaljene preže, je med drugim povedal: »Vsak dan sem na mrhovišču in znašam nazaj v jamo kosti, ki jih razvlečejo medvedje. Trije ali štirje prihajajo. Nekako pred tednom sem osledil prvega. Zimo so najbrž prespali v brlogih ribješkega skalovja. Po sledeh v snegu sklepam, da imata dva po kakih 150, eden pa čez 200 kg. V zadnjih nočeh se je pojavil najmočnejši, prišel je čez Kolpo, s Hrvaškega. Požrli so že poginulo kravo, zdaj so se lotili konja. Pustim si odrezati glavo, če medved nocoj ne bo prišel.« Kazalcji na uri so se pomikali čez deveto. Medle sence dreves so postajale vse krajše, luna je prijadrala že skoraj sredi neba. France je podvomil v Klepečevo zagotovilo. Kaj, če je medved že obhodil jaso in prežo, pa nas

Naslova članka »Za medvedom« v nemški lovski reviji »Die Pirsch« in v madžarski lovski reviji »Nimrod«. Vse precej pomanjšano.

Nachsuche auf einen Bären

Ein Jagderlebnis in den Felsgebirgen Sloweniens

Von France Cvenkel

Bärenrevier im Ribjek-Gebirge

Foto Verfasser

Es hatte aufgehört zu schneien. Die Wolken waren zerstoßen, und der fast volle Mond kam zum Vorschein. Auf

Die Zeiger an der Uhr waren schon über die neunte Stunde vorgerückt. Die matten Schatten der Bäume wurden

von der Stelle. Der Bär wollte es ins Dickicht verschleppen, um dort ruhig schmausen zu können. Er packte es

FRANCE CVENKEL

Medvevadászat a szlovén havasokban

A havazás elállt. A felhők szertefoszlottak, és a hold teljes pompájában sütött a tiszta égről. Öreg, vastag ágú fenyőfára épített, zárt magaslaton, meleg bundákba takarózva, közel egymás mellett ült Hans, a Tirolból jött vadászvendég,

France Cvenkel, ki je nepretrgoma urejal glasilo Lovec 17 let, bil njegov odgovorni urednik 13 let in je eden najplodovitejših naših lovskih piscev, je 27. novembra 1980 praznoval svoj 60-letni življenjski jubilej.

Po sklepu uredniškega odbora objavljamo v njegovo počastitev zgodbo »Za medvedom«, ki sodi med najuspešnejše jubilarne članke. Leta 1972 ga je objavila zahodnonemška revija »Die Pirsch«, ki izhaja v Münchnu, in leta 1979 madžarska revija »Nimrod«, ki izhaja v Budimpešti. V našem Lovcu pa ta sestavek doslej še ni bil objavljen.

Prispevek o jubilarntu Francetu Cvenklu je napisal njegov dolgoletni sodelavec Tone Svetina in ga prinaša ta številka na 394. strani.

Uredništvo

je dobil v nos? Kakor da je Tone uganil, o čem razmišlja France: oslinil je kazalec in ga pomolil skozi lino, da ugotovi, v katero smer vleče sapa. »Prej bi mi lahko zavohali kosmatinca, kakor on nas. Samó potrpljenje!« zašepeče Tone.

Hans je sedel mirno kakor kip. Ni razumel Tonetovih in Francetovih slovenskih besed, toda lovec razume lovca že po izrazu obraza in gibu roke. Tokrat je kot lovec prvič v domovini svojega deda, ki je pred sto leti »vandral« na Tirolsko in se tam oženil s Tirolko. France mu je za lovskega vodiča. Skozi strelno lino gleda cev Hansove nove medvedarice. Doslej še ni streljala na kaj drugega kakor v tarčo.

»Med vožnjo z Gorenjskega in prek Ljubljane smo se preveč zaklepetali in jo pozabili preizkusiti,« je šepnil France v nemščini, »kaj če se na slabi poti od Kočevja do Ribjeka le ni premaknil strelni daljnogled?«

Tedaj nenaden ropot, udarec od zunaj po preži, ko da je po lesenih vratih zamahnil medved s težko šapo. Francetu je planila kri v glavo, da bi skoraj popustila tableta proti kašlju, ki ga je moril zadnje dni. Tonetu pa so se v temi nagajivo posvetile oči, ko da bi hotel reči: Če pa zdaj zakašljaš, se je tale tvoj Hans zaman pripeljal s Tirolskega!

Kdo ne bi pomislil na medveda, če čakaš nanj, pa se iznenada odtrga zgoraj v vejah kepa snega in zaropoe naravnost po vratih. In kakor da medved ne bi znal tudi plezati, še celo, če je k drevesu prislonežena lestev!

Vse bolj je ledena sapa vlekla s planine in »jelen« je pričel »lizati« lovce z mrzlim jezikom. France je še bolj potegnil glavo med ramena in zavihal ovratnik, Tone je noge potisnil globlje

v mehko otavo in Hans je na levo roko nadel volneno rokavico. Franceta je že objemal spanec, ko je Hansovo koleno rahlo sunilo ob njegovo: na jasi ob robu gozda je nepremično stala velika temna gmota — medved. V prstih in ušesih v hipu ni bilo več mraza. Medved pa je stal nepremično, pozorno. Končno je obrnil glavo proti mrhovišču, napravil nekaj zibajočih korakov in obstal. A se je v hipu premislil in odhlačal nazaj v gozd.

»Zdaj se je samo predstavil. Še bo prišel. Ampak popolna tišina!« je šepnil starešina Tone.

Vsekakor je samec, ne ona — medvedka, saj medvedk v marcu še ni na spregled. Ob Novem letu v brlogih skotijo mladiče, nebolgljene in še slepe, podganje velikosti. Navadno po dva, ne redko po enega, kako leto pa tudi po tri. Do aprila mladičev ne zapuste. Grejejo jih in dojijo, objemajo s šapami in pritiskajo k sebi. Medtem ničesar ne jedo, hrani jih mast pod kožo, ki so si jo nabrale jeseni.

Toda pozor, drugo dejanje! Medved se je spet prikazal na istem mestu. Zopet je postal, a sedaj se je dvignil na zadnji nogi in pogledal naravnost proti preži. Potem se je ozrl naokrog in stegnil močni sprednji šapi, ko da bi nekaj ukazoval. Morda je hotel opozoriti druge šibkejše medvede, ki najbrž hlačajo tu blizu okrog po goščavi, naj ga pri jedi nihče ne moti. Star medved je izrazil samotar in na mrhovišču zraven sebe ne trpi drugega medveda. Samo medvedka in medvediči se skupaj gostijo.

Medved se je spustil na vse štiri in odhlačal proti mrhovišču. Počasi je korčal, ko da bi se bal, da se mu star sneg pod novozapadlim pregloboko ne udre. Ob jami na mrhovišču se je ustavil, s šapami razgrebel sneg in z zobmi segel po mrhovino. Zapokale so kosti in prvi zalogaj je zginit v njegovem žrelu. Z daljnogledi na obeh so ga lovci napeto opazovali.

»Ali je ta tisti največji? Je za odstrel ali ne?« šepne Hans Francetu, France pa Tonetu.

A Tone je molčal, ni se še odločil. Sicer pa pri luni oceniti žival ni tako lahko. Medved je smrdečo kravjo kost požrl za predjed, potem se je obrnil h konju. Pazljivo ga je obšel, potem pa zgrabil za konjsko čeljust, se oprl na vse štiri in ritensko potegnil. Pokale so konjske kosti, a konj se z mesta ni premaknil, kajti za zadnjo nogo je bil s pleteno jekleno žico privezan k štoru. Medved bi ga seveda rad odvlekel z jase v goščavo, da bi se tam potem v miru gostil. Še enkrat je podplatar napel vse sile, jezno zabrunda in potegnil, da se je konj kar podaljšal, a premaknil se ni. Kosmatinca je razkačilo. S prednjima šapama je zgrabil žico, da bi jo odtrgal, a jeklo je bilo močnejše od nje-

Ena izmed ilustracij Cvenklovega članka v »Nimrodu«, delo madžarskega slikarja Petra Balogha

govih krempljev. Jezno je zasadil zobe konju v bok in petstokilskega konja obrnil kakor lisica zajca. Potem je trgal iz njega drobovino in si polnil želodec. Neverjetna moč! Gorje tistemu, kogar objamejo medvedove šape! Hans je skoraj pozabil na puško. V dedovi domovini, v njenih gozdovih, torej še živi ta mogočna zver.

Ko je medved iztrgal konju jetra in jih zanesel nekaj korakov vstran, je Tone odložil svoj daljnogled: »Pravi je! Naj strelja!«

Hans ni lovec začetnik. Navajen je streljati tudi ponoči ob luninem svitu. Toda sedaj je pred njim, na kakih 70 korakov, medved, najmočnejša evropska zver. To so veliki, razburljivi trenutki! Vendar Hansu roka ne drhti. Mirno si pritisne puškino kopito k ramenu in skozi strelni dajnogled nameri jekleno cev na medvedovo pleče. Toda iz grape sili megla kakor nagajivi gozdni škrt. Bo res skrila medveda pred lovcem? Hans nekaj nezadovoljno zmiguje z glavo in briše leče daljnogleda na puški. Če ne bo streljal, bo medved odšel, ali pa ga bo megla povsem zakrila. V Francetu je napetost narasla do vrha in lovška mrzlica je namesto strelca zgrabila njega. Zadrhtela so mu kolena in srce mu je zlezlo v grlo. Trenutki so bili kakor večnost. Tedaj šele je spregovorila medvedarica. Odmev z Ribjeških planin se je pomešal z rjoventjem medveda, ki se je zrušil kakor od strele zadet. A glej, ni obležal. Valil se je po bregu in — vstal.

»Še enkrat!« je zapovedal Tone.

Ogenj je spet siknil iz Hansove medvedarice, toda medved je bil že v goščavi. Odmev drugega strela se je valil med pečinami Ribjeških planin, ko da bi se krohotala divjina ob Kolpi.

France je pogledal na kazalce: pol ure pred polnočjo, v četrtek, od 19. na 20. marec 1970.

Nedelja zgodaj zjutraj — dva dni in šest ur po Hansovih streljih. Zvezde ugašajo na jasnem nebu in divji svet ob Kolpi se prebuja. Lovci so zbrani v naselju Mirtoviči pred domom Antona Štimca, gospodarja Lovske družine Osilnica: širokopleči Klepec, preudarni Šerčer, odlična strelca Jožko in Tomec ter ljubeznivi, požrtvovalni Stanko. Tudi Hans seveda ne manjka.

»Ali imate s seboj tudi vrvi!« je še opozoril lovovodja Štimec, odpel pri seniku priklenjeno brak-jazbečarko Bebo in lovci so odrinili po stezi ob potoku.

Dva dneva pred tem, v petek, so skupaj s Hansom zasledovali medveda Klepec, Šerčer, Tomec in Stanko. Sporočeno jim je bilo, da je medved dobro zadet in da ne bo šel daleč. Zato so bili rano zjutraj, še na tešče — preden je prispel Hans — že ob mrhovišču, da bi po kratkem zasledovanju pobrali mrtvega medveda in ga spravili v dolino. Medvedu je sprva res brizgala kri kakor iz odmašene steklenice. Kak kilometer od nastrela pa se je ulegel v sneg, si ohladil bolečino in nadaljeval pot.

Rana se mu je skoraj zaprla in kri mu je odtekala le še v kapljah. Ranjena divjad se navadno spusti v dolino k vodi, obstreljeni medved pa se je čez Padarske laze namenil čez strme Ribješke planine. Lovsko pravilo je, da je treba vsako ranjeno divjad poiskati in jo rešiti muk. To še zlasti velja za tako redko, mogočno divjad, kakor je medved.

Zato so šli lovci dalje za njim, ves dan, v snegu, ki se jim je ponekod udiral do pasu. Pregazili so kakih 12 km, vedno pripravljeni s puškami na »medvedovo zasedo«. Od jutra do večera niso zaužili drugega kakor nekaj ščepcev snega. Zasledovanje je bilo brez uspeha; na večer je medvedov krvni sled še vedno vztrajno vodil dalje. Lovci so morali odnehati in se z nočjo vrniti v dolino.

Hans je izgubljal upanje, drugače pa so menili osilniški lovci. Medved ni zajec, ki ga prevrne že drobna šibra. Zadeti medveda ni težko, zadeti ga dobro pa ni lahko! Hansova krogla mu je sicer izpustila za vedro krvi, ni ga pa smrtno zadela. Znani kočevski lovec na medvede Ivan Grajš je s svojim psom Kastorjem poiskal nad trideset obstreljenih medvedov, pa je nekatere od njih zasledoval tudi po tri dni, enega celo šest dni in šestdeset kilometrov daleč. Grajšovo pravilo je: Na sledi za medvedom vztrajnost velja nad vse!

Vreme pa je bilo kakor naročeno, kdo naj bi torej izgubljal upanje! Osilniški lovci že ne! Zato so v soboto zjutraj nadaljevali pohod po sledu ranjenega medveda. To pot so si pomagali s krpami in s potrebno hrano v nahrbtnikih. Medved je onstran Ribjeških planin zavil v razsežne, s snegom zasute gozdove. Gazil je v smeri proti Bosljivi loki. Njegov vijugasti sled je kazal, ko da išče primeren kraj, kjer bi si izlizzal rano. Zasledovalci so bili že zaskrbljeni, da je zavil v kak brlog. Toda ni se zmenil za brloge, čeprav je šel mimo štirih. Velja torej, kar je rekel Grajš, da ranjen medved ne gre v brlog, kajti od vseh medvedov, ki jih je on zasledoval, je šel samo eden — in še ta je bila medvedka.

Medvedova gaz pa se je vse bolj približevala sosednjemu lovišču. Kaj če je krenil v zasledovalcem neznane revirje? A se je premislil in se obrnil zopet proti skalnatemu svetu nad Kolpo. Lovci so ga ves dan skušali zajeti z obsledovanjem predelov, kjer naj bi se medved ustavil. Toda zaman. Medvedu kakor da so se vrnile moči! Zopet se je večerilo in zopet so imeli lovci za seboj kakih 15 km naporne hoje. Sonce se je že zopet spuščalo za Sveto goro, ko sta se po medvedovih stopinjah spustila po skalnatem lijaku Kle-

pec in Šerčer v divji Krokar. Obsledila sta predel, a odtisov mogočnih šap nista presledila. Torej se je medved končno ustavil v divjem svetu skalovitega Krokarja.

Toda danes je že nedelja, tretji dan zasledovanja. Po dveh urah naporne hoje je vodja Štimec naposled pripeljal lovce na mesto.

»Krokar je medvedji grad. Če se je v njem ustavil, ga tudi ponoči ni zapustil,« je dejal Štimec in razporedil strelce. »Šerčer bo zapiral levo, Klepec in Tomec zastavita vrh lijaka, po katerem se je medved spustil v Krokar. Hans na moji levi in Jožko na moji desni!«

Hans se je ulegel na rob prepada. Ves nestrpen in v dvomih. Hreščanje snega pod nogami odhajajočih lovcev je potihnilo, gorski mir se je razlil po divjih kontah in prepadih. Minilo bo še nekaj časa, preden bosta Klepec in Tomec priplezala na določeno stojišče vrh lijaka. Hans je veliko premišljeval o ljudeh, še zlasti o lovcih teh odročnih krajev. Občudoval je njihovo požrtvovalnost in vztrajnost. Začel jih je spoštovati. Zazdeli so se mu kakor med vojno partizani, ki so bili sposobni, slabo opravljeni in brez hrane, vzdržati tudi najhujše napore.

Tirolski lovec je pripravil medvedarico in potisnil vanjo 5 nabojev 8 × 68. Sedaj nese natančno; dan po srečanju z medvedom v Ribjeku jo je le preizkusil in pristrelil. Za vsak primer si tudi lovskega noža ni pozabil zatakni za pas. Sonce je bleščalo z jasnega neba in Kolpa se je kot srebrn trak vila po dolini. Sedaj je Hans razumel, zakaj je vodja lova velel vzeti s seboj tudi vrvi. Uplenjene divjadi s teh skanatih polic in iz teh prepadov namreč ni mogoče spraviti brez njih.

Tedaj se je onstran prepada v razdrapanem svetu premaknilo nekaj črnega. Medved! Je spreletelo Hansa. A daljnogled mu je jasno predstavil močnega gamsa. In za njim še dva. Med potjo v Krokar je videl tudi trop jelenjadi. Nenadno je svetloba v Hansovem daljnogledu za hip ugasnila, ko da je majhen oblak zakril sonce. Samogibno je naravnal leče v nebesno modrino in sam sebi ni mogel verjeti: orel, pravi pla-

ninski orel je krožil nad prepadi in meril globino pod seboj.

Štimec je čakal na svojem mestu. Psica ob njegovi nogi je postajala že nestrpna. Pogledal je na uro. Zdaj morata biti Klepec in Tomec na svojem mestu! Dvignil je k očem daljnogled: dve črni piki sta bila lovca vrh zasneženega skalnatega lijaka.

»Beba, poišči!« je ukazal Štimec in ji odpel ovratnik. Psica se je urno izgubila med čermi.

»Saj medveda ni več v tem obroču. Drži se me prava lovska smola,« je zopet začel obupavati Hans.

»Morda se je ponoči zavlekel iz Krokarja nazaj proti Ribjeku,« je pričel ugibati Jožko.

A čuj! Pod pečinami se je sprožilo kamenje...

Hans, Hans, morda pa le niso zopet gamsi? In ti Šerčer, na skrajnem levem stojišču, si pripravljen?

Tedaj se je med pečinami razlegel besen pasji lajež in izza skale je pogledal gospodar skalnatega gradu. Takoj nato je jeknilo in krogla iz Šerčerjeve risanice je okrušila skalo nad medvedom. Hans je skozi merilni daljnogled na puški videl, kako je medved presenečeno dvignil mogočno glavo in iskal izhod med skalovjem. In križ v Hansovem daljnogledu je že iskal medvedovo najobčutljivejše mesto. Ampak, Hans, ne obiraj se! Sedaj, ali morda nikoli več! Dokaži, če si res dober strelec! A Jožko je bil hitrejši. Medved je klecnil, odpovedala mu je zadnja noga. Dobro zadeti na 200 metrov ni kar tako! Hans, Hans, sedaj je tu tvoj veliki trenutek! Priznaj, če ti doslej še na nobenem lovu ni trepetalo srce, ti sedaj! Toda strelec se mora zbrati, obvladati! En sam trenutek časa imaš še! Križ v njegovih lečah spremlja pod pečinami umikajočega se medveda in močan strel iz medvedarice odjekne čez prepad. Medved se vzpne in s šapami zgrabi pečino. Toda v prestreljenem srcu ni več moči. Zgubi ravnotežje in omahne v globino.

Hans v hipu ni več čutil nobene bolečine v svojih nogah, zatekljih od naporne tridnevne zasledovanja. Bil je najsrečnejši na svetu. Uplenil je medveda v domovini svojega starega očeta! A brez pomoči teh preprostih, vrlih slovenskih lovcev mu to ne bi uspelo. Zajel ga je val hvaležnosti, da se ni mogel obvladati. Zavihtel je puško kvišku in od divjih sten je odmeval njegov glas: »Gute partisanen — dobri partizani, vorzügliche Jäger — izvrstni lovci...«

Na nebu pa se je skrilo sonce. Temen oblak je prekril divje skalovje in črn krokar iz Krokarja je otožno krakajoč preletel medvedji grad. Ko da se je narava zavila v žalost ob smrti silnega gospodarja kočevskih gozdov...

Po lovskem svetu

Lov na Norveškem

Arnulf Arnesen — prevedla Polona Terčelj

Številna divjad

Norveška meri 324 000 km², je gorata dežela in zvečine pokrita z gozdovi. Je dežela, ki nudi pisani vrsti dlakaste in pernate divjadi odlične življenjske možnosti.

Vsako leto zaprosi za lovno dovoljenje kakih 130 000 lovcev. Med veliko divjadjo so najpomembnejši: los, navadni jelen, severni jelen in srna, ki so vsi zelo številni. Po uradnih norveških podatkih je bilo v letu 1979 (lovna sezona 1979/80) uplenjenih okrog 17 000 losov, 7 000 navadnih in 8 000 severnih jelenov ter 7 000 srnjadi.

Med pticami so najbolj zaželen plen: barski snežni jereb, ruševac, divji petelin, gozdni jereb in veliki ključnač. Poprečni letni odstrel pernate divjadi je takle: 500 000 barskih snežnih jerebov, 20 000 ruševcev, 10 000 divjih petelinov, 10 000 gozdnih jerebov in 5000 do 10 000 ključnačev. Tudi race, gosi in druga perjad so ponekod zelo številne. Lov nanje je zelo priljubljen ob vsej norveški obali, ki meri v zračni črti 2650 km, sicer pa je daljša od 20 000 km.

Med malo divjadjo je pri lovcih nemara najbolj v čislj planinski zajec, ki je razširjen po vsej državi in ga običajno lovijo s psi. Na Norveškem vsako leto uplenijo 75 000 zajcev.

Pravica do lova je vezana na zemljiško posest, vendar pa veliko zemljiških posestnikov oddaja to pravico v zakup drugim lovcem. Tudi nekateri hoteli so si pridobili pravico do lova na malo divjad in severne jelene. Hotelski gostje smejo loviti v hotelskih loviščih, če plačajo določeno pristojbino. Tudi nekatera večja posestva oddajajo pravico do lova na lose v zakup tudi tujcem.

Na Norveškem ne sme nihče na lov, dokler si ne preskrbi lovnega dovoljenja in pismenega soglasja imetnika lovne pravice (zemljiškega posestnika).

Lovno dovoljenje (Vilttrygdavgift)

Tuji državljani, ki bi radi lovili na Norveškem, morajo enako kakor Norvežani vplačati pristojbino v sklad za ohranitev divjadi (Viltfondet). Pristojbino, ki znaša 52 norveških kron in velja za (eno) lovno sezono, trajajočo od 1. aprila tekočega leta do 31. marca prihodnjega leta, je možno vplačati na vsaki pošti. Sâmo plačilo pristojbine pa še ne zagotovi pravice do lova.

Predpisi o orožju

Strelno orožje, namenjeno za lov, je predmet zakonskega določila: uporaba polavtomatske puške, ki jo je mogoče napolniti z več ko dvema nabojema, je prepovedana.

Glede lova na veliko divjad je od junija 1970 v veljavi nekaj novih predpisov. Loviti je dovoljeno samo z ekspanzivno municijo (krogle z mehko ali votlo konico ipd.), ki ima zadetno moč vsaj 200 kgm na razdaljo 300 metrov.

Posebno dovoljenje je mogoče dobiti tudi za drugačno orožje, seveda pod pogojem, da je municija ustrezna za lov na določeno divjad. Prošnje za takšno dovoljenje rešuje Uprava za divjad in sladkovodne ribe (Direktoratet for vilt og fersvannsfisk) v Trondheimu.

Pri lovu na severne jelene ni dovoljeno uporabljati pušk z nabojnikom (magazinom) ali avtomatskih pušk, razen v primeru, da policija nabojnik (magazin) oziroma napravo za repetiranje zaplombira. Lovec na Norveškem sme namreč streljati na severnega jelena le po enkrat.

Preizkus strelcev

Vsak lovec, ki bi rad lovil veliko divjad, mora vsako leto sproti opraviti preizkus strelskih sposobnosti. Za to uporabljajo mirujoče tarče »los«, »jelen« in »severni jelen«, velike kvadratni meter, ki jih mora odobriti Uprava za divjad in sladko-

vodne ribe. Lovec strelja v tarčo na razdaljo 100 m. Lovec preizkus uspešno prestane, če s 5 streli petkrat zadene v krog s premerom 30 cm. Pri preizkusu sme uporabljati le naboje, ki so odobreni za lov na losa, navadnega jelena ali severnega jelena. Lovec sme za lov na to veliko divjad uporabljati le puško, s katero je uspešno prestal preizkušnjo v streljanju. Če kdo želi za lov na veliko divjad uporabljati več pušk, mora z vsako od njih opraviti preizkus.

Uprava za divjad in sladkovodne ribe lahko tujce oprosti preskusa strelskih sposobnosti, vendar le v primeru, če se izkažejo s pismenim potrdilom matične države, da so zadostili vsem pogojem za lov na losa in obe navedeni vrsti jelenov.

Tuji državljani, ki želijo uvoziti na Norveško strelno orožje, so dolžni predložiti norveški carini orožni list. Poleg tega pa izpolnijo prijavo v dvojniku, ki mora vsebovati vse osebne podatke o lastniku puške ter vse podatke o orožju in strelivu ter o tem, kje na Norveškem in v kakšen namen bodo orožje uporabljali. En izvod te prijave obdrži carina, drugi potrjeni izvod pa dobi lastnik orožja in ga lahko tri mesece uporablja kot orožni list.

Lovne dobe

Los a je dovoljeno loviti po dva do tri tedne na leto, v septembru oziroma oktobru. Točno lovno dobo določijo vsako leto sproti. Dovoljenje za odstrel dajejo imetnikom lovne pravice (zemljiškim posestnikom) krajevni lovski uradi. Višina odstrela se ravna po velikosti posesti. Predpisana najmanjša površina, na kateri je je možno odstreliti (enega) losa, je od kraja do kraja različna, od 500 do 1000 ha.

Lose lovijo na zalaz ali s psi, ki so lahko izpuščen ali oprčeni. Lov s spušenim psom velja za višek lovske spretnosti, saj terja od lovca

To ni cvetoča pokrajina, ampak udomačeni severni jeleni v norveškem hribovju

Foto A. A.

in od psa izjemne napore. Odrasel los samec tehta tudi nad 300 kg.

Navadni jelen je najbolj pogosten vzdolž zahodne obale, a se v zadnjih letih širi tudi na druga področja. Loviti ga je dovoljeno 30 dni, v septembru in oktobru. Kakor pri losu tudi pri navadnem jelenu določajo višino odstrela krajevni lovski uradi. Najmanjšo velikost zemljiške površine, na kateri je možen odstrel (enega) jelena, pa določi glavna lovška uprava. Čeravno je številčnost navadnega jelena na Norveškem precejšnja, pa odstrel ni kdove kako velik. Lov na navadnega jelena velja za naporen šport. Psi pri tem lovu le redkokdaj uporabljajo. Zvečine lovijo navadnega jelena na zalaz, ali pa čakajo nanj ob stečinah. Odrasel navadni jelen na Norveškem tehta okrog 150 kg. Na Norveškem so tudi prostrani predeli gorskih barij, ki so naravno življenjsko okolje severnega jelena. Vendar pa večino teh predelov naseljujejo udomačeni severni jeleni, zlasti na severu Norveške. Divji severni jeleni so se ohranili v nekaterih ločenih predelih na jugu dežele. Najsevernejša populacija severnega jelena na Norveškem je v Trollheimenu, najjužnejša pa v Setesdalenu, medtem ko je najštevilnejša populacija v Hardangerviddi. Cenijo, da na Norveškem živi še kakih 30 000 divjih se-

vernih jelenov. Lovna doba traja tri tedne, v avgustu in septembru. Dovoljenje za odstrel izdaja Uprava za divjad in sladkovodne ribe. Severne jelene lovijo na čakanje ali na zalaz.

Srnjad je marsikje na Norveškem dokaj številna in lov nanjo postaja iz leta v leto priljubljenejši. Pogosto ga združijo z lovom na malo divjad. Lovna doba traja od 1. oktobra do 23. decembra.

Lovna doba na divjega petelina je od 15. septembra ali 1. oktobra do 23. decembra. Kadar lovijo losa, lova na malo divjad zvečine ne izvajajo. V začetku lovne sezone na divjega petelina si pogosto pomagajo s poentri, kasneje pa postane uporaba psa pri tem lovu težavna. Divjega petelina je dovoljeno streljati le s šibrenico. Sicer je pa divji petelin divjad iglastih gozdcv po vsej Norveški, vendar je v zahodnih in severnih predelih dežele manj pogostna.

Lovna doba na ruševca je v istem času kot na divjega petelina. Ta perjad je na Norveškem precej pogostna, saj se ne drži zgolj gosto poraščenih gozdnih predelov, marveč naseljuje tudi širše površine. Za lov na ruševca veljajo enaki predpisi kakor pri lovu na divjega petelina.

Na Norveškem živita dve vrsti snežnega jereba, barski

snežni jereb in belka. Belka je razširjena visoko nad gozdno mejo, snežni jereb pa pretežno naseljuje gričevnat svet, porasel z grmičevjem in brezami. Pri lovu na barskega snežnega jereba si lovci pogosto pomagajo s psi, pri lovu na belko le redkokdaj. Lovna doba na obe vrsti se začne 15. septembra oziroma 1. oktobra in traja do 23. decembra. Le na jugu Norveške lovijo snežne jerebe od 1. januarja do konca februarja.

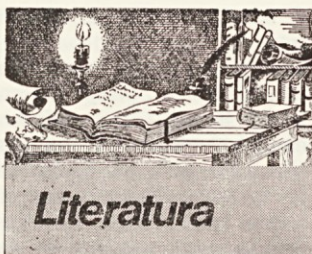
Splošna določila

Na Norveškem je v 2 km širokem pasu od obale, vštevši otoke, prepovedano streljati iz motornih čolnov. To določilo velja tudi na sladkih vodah.

Od 23. decembra do 31. decembra je prepovedan vsakršen lov. Uporaba umetnih virov svetlobe pri lovu ni dovoljena.

Prepovedano je tudi streljati na divjad iz motornih vozil ali uporabljati motorna vozila za lov na način, ki bi pozornost divjadi odvrnil od lova.

Nezakonito je loviti iz letal ali drugih motornih transportnih sredstev; v določeni meri pa je dovoljena uporaba le-teh za prevoz do in iz lovišča. Prepovedano je tudi z lovom spravljati v nevarnost ljudi in domače živali ter povzročati divjadi nepotrebno trpljenje.

Slavnostna predstavitev knjige »Tito u prirodi i lovu« i lovu«

Knjigo »Tito u prirodi i lovu«, ki je izšla 18. 10. 1980, sta pripravila — s pomočjo Lovske zveze Jugoslavije in Lovske zveze SR Srbije — »Beogradsko lovačko društvo« in »Izdavačko instruktivni biro« iz Zagreba. Slavnostna predstavitev te monografije v Ljubljani je bila 31. 10. 1980, v dvorani hotela Lev, med zasедanjem predsedstva Lovske zveze Jugoslavije. Krajši slavnosti so prisostvovali vsi člani predsedstva, predstavniki tiska, televizije in drugi povabljeni.

O edinstveni monografiji, ki je do sedaj na jugoslovanskem knjižnem trgu ni bilo, je po uvodnih besedah glavnega urednika te publikacije Pera Trutina spregovoril predsednik Lovske zveze Jugoslavije in podpredsednik zveznega izvršnega sveta Dragoljub Stavrev. Vsi prisotni so v poklon prejeli izvod knjige.

Monografija, ki smo jo predstavili že v letošnji 3. številki glasila Lovec, na strani 95, je prejela na letošnji jubilejni mednarodni razstavi knjig v Beogradu, od 24. do 29. 10., posebno priznanje kot tehnično in oblikovno najbolje opremljena knjiga leta.

Tekstni del so napisali naši poznani družbenopolitični delavci in znane osebnosti v lovstvu, ki so bili velikokrat na lovu s tovarišem Titom. Med številnimi avtorji so iz Slovenije sodelovali: Stane Dolanc s predgovorom k monografiji, Janko Perat z odlomkom »Na petelina«, Tone Svetina z delom »Za kozorogom samotarjem«, Milan Kemperl s člankom »Na gamsa v Kamniško Bistrico«, Marko Bulc »Zlati orden za zasluge v lovstvu«. Marko Bulc je bil tudi član uredni-

Zgoraj: Knjiga »Tito u prirodi i lovu« ob predstavitvi. Spodaj: Predsednik Lovske zveze Jugoslavije Dragoljub Stavrev govori na slavnosti ob predstavitvi knjige, zraven Zoran Trkulja, predstavnik Izdavačko instruktivnega biroja, ter Pero Trutin, glavni urednik knjige Foto F. Bajt

škega odbora za pripravo te monografije. Med avtorji fotografij zasledimo tudi naše znane lovske fotografe: Janeza Černača, Rajka Marenčiča in Cirila Pogačarja.

Knjigo je natisnil »Beogradski izdavačko-grafički zavod«, v nakladi 10 000 izvodov, v srbskohrvatskem in hrvatskosrbskem jeziku (5000 v latinici, 5000 v cirilici). Obsega 164 strani, formata 24 × 36

cm, opremljena je s 110 barvnimi in črno-belimi slikami. Vezana je v trde platnice, z dodatnim barvnim ovitkom. Knjiga je brez dvoma edinstvena publikacija in govori o tisti strani življenja tovariša Tita, ki mu je v prostem času pomenila zelo veliko ter o njegovem odnosu do narave, divjadi in o njegovem lovu. Vsakemu lovcu bo ta knjiga, ki si jo je ali si jo bo naba-

vil, dragocen spomin na našega velikega državnika in prvega lovca SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita.

B. Leskovic

»Das grosse Gamsbuch« — Velika knjiga o gamsu

Letos je v založbi W. Ludvig Verlag, Pfaffenhofen, ZR Nemčija, izšla izpod peresa gozdarja in lovca Wilhelma Nerla knjiga, ki ji je avtor dal naslov Das grosse Gamsbuch (Velika knjiga o gamsu). Delo ta naziv tudi zasluži, tako po vsebini kakor po obsegu, saj ima 272 strani. W. Nerl je knjigo napisal predvsem na temelju lastnih opažanj in doživetij v gorskih gozdovih Bavarske, na območju gozdnih gospodarstev Bad Reichenhall, Ramsau in Berchtesgaden, kjer je služboval 27 let. Avtor se je večkrat oglašal s članki in razpravami o gamsu in bil sodelavec pri študiji ter poizkusih glede gamsjih garij na Bavarskem. To delo pa je moč oceniti kot njegovo življenjsko delo, ki ga je napisal sedaj, ko je že v pokoju.

Vsebinsko je knjiga razdeljena na poglavja: biologija o gamsu, življenje in obnašanje, gamsji roglji, gamsje lovišče in njegova ureditev, načrtovanje odstrela gamsov, ravnanje s plenom in trofejami, bolezni gamsov, gamsarjeva oprema, posebnosti streljanja v gorah, gams v ljudski pripovedi in zdravilstvu, lov na gamsa v srednjem veku, gorski svet in njegovi prebivalci, nahajališča gamsov izven alpskega prostora, zaključna razmišljanja, kozorogi v pogorju Hagen, nadgozdar Georg, ki je dolga leta vodil pritiske na gamse (»riglanje«) pri princu regentu Luitpoldu Bavarskem, in memoriam Hansa Fuschlbergerja, lovsko izrazoslovje o parkljasti divjadi, gamsji roglji na lovskih razstavah v Münchnu (1963) in Budimpešti (1971).

Avtor se je resda lotil nekatereh tež še na klasičen način, na primer ko zastopa uravnavanje gamsje populacije po spolni strukturi 1:1 ali ko uporablja izraz »osvežitev krvi«. Vendar je druga poglavja obdelal pod vplivom sodobnih gledanj oziroma

ugotovitev, v veliki meri pa na temelju dolgoletnih lastnih doživetij in opažanj. Posebno obširno je obdelal biologijo gamsa, njegov način življenja in obnašanje, opremo lovca gamsarja in ureditev gamsjega lovišča ter sploh gorski svet z njegovimi prebivalci. Nazadnje ni nepomembno dodati še to, da je knjigo obogatil še s 13 barvnimi in 96 črnobelimi podobami in risbami, ki so v glavnem njegovo delo, tako da knjigo Das grosse Gamsbuch W. Nerla priporočam.

S. V.

France Cvenkel — šestdesetletnik

Dolgoletni urednik glasila Lovce, publicist in lovski strokovnjak ter vsestranski družbeni delavec, naš France Cvenkel, je 27. novembra 1980 praznoval 60. obletnico svojega rojstva.

Prav je, da se ob tem jubileju njegovi sodelavci in prijatelji spomnimo njegove življenjske poti in idealov, za katere se je vztrajno in brezkompromisno boril več kakor štiri desetletja.

France izhaja iz znane gorenjske kmečke in lovske rodovine. Rojen je bil v Ljubnem, kjer je obiskoval osnovno šolo, v Ljubljani pa nižjo gimnazijo in učiteljsko. Kot učitelj, upravitelj in ravnatelj je služboval na petih šolah po Sloveniji.

Napredno usmerjen, svobodoljub in zaveden Slovenec je bil že leta 1941 v vrstah odpora proti okupatorju. Kot učitelj v Gabrju je sodeloval zlasti s kasnejšim narodnim herojem Vinkom Paderšičem in bil med prvimi organizatorji vstaje pod Gorjanci. Zato je bil zaprt, interniran, po kapitulaciji Italije pa je vstopil v partizane. V brošuri »Gorjan-

ski bataljon« sta učitelja Cvenkel in Šetina imenovana »drugo žarišče upora« na območju sedanjih krajevnih skupnosti Gabrje in Brusnice. Zvest načelom OF je tudi po osvoboditvi deloval kot aktivist. Nad 10 let je bil predsednik OF in SZDL odborov, 5 let pa okrajni in občinski odbornik. Pomembno je njegovo udejstvovanje v kulturno-umetniških in prosvetnih društvih, njegovo vodilno delo pri gradnji vodovodov, spomenikov padlim v NOB, pri obnavljanju prosvetnih domov itd.

Pri vsem tem pa mu je narava pomenila drugi dom. Vsekozi ga odlikuje posebna ljubezen do ptic, do divjadi, do gozdov. Rad ima pse in za črtico o psu je dobil literarno nagrado. Že v letu 1938 postane član Lovskega društva za Gorenjsko.

Glasilu Lovce objavi prvi članek Franceta Cvenkla, ko mu je sedemnajst let. Od takrat naprej se je vseskozi preizkušal v peresu in se ves čas poglobljal v strokovno lovsko literaturo ter terminologijo.

Cvenkel je eden tistih lovcev, ki kultiviranje lova spaja s stroko in praktičnim delom v lovski organizaciji. Skoraj vsa leta po vojni je deloval v organih lovskih organizacij, od lovskih druženj do zvez, leta 1956 pa se je lovstvu posvetil poklicno. Sekretar Lovske zveze Slovenije je bil 7 let, potem pa 17 let urednik in medtem 13 let odgovorni urednik ter ves ta čas tudi lektor in korektor glasila Lovce.

To delo je opravljal z veseljem, veliko odgovornostjo ter smislom za vnašanje oblikovnih in vsebinskih novosti. Znal je prisluhniti sodelavcem, bil demokratičen in strpen, dovteten za pluralizem idej in interesov, vedno sodelujoč s posamezniki in organizacijami. Znal se je prilagoditi potrebam vodstva in terena, saj se je v tem času vodila nelahka borba za osveščanje slovenskega lovca in učvrstitev organizacije kot celote. Poleg ing. Mirka Šušteršiča, našega priznanega strokovnjaka, je Cvenkel najdlje urejal naše glasilo.

Vztrajno delo in močna volja sta oblikovali tovariša Cvenkla v izvrstnega poznavalca jezika in uspešnega literata.

France Cvenkel

Nad 300 daljših in krajših zapisov, člankov, črtic in strokovnih razprav nesporno govori o njegovem obsežnem delu in ustvarjalni vnemi. Njegovi prispevki so objavljeni v 28 revijah in časopisih. Dokaz pomembnosti in kakovosti njegovega pisanja so tudi njegova dela, objavljena v tujih revijah: v italijanski »Diani«, nemški »Die Pirsch«, avstrijski »Der Anblick« in madžarski »Nimrod«.

Njegovo pisanje odlikuje dober slog, lep in tekoč jezik ter jasno humanistično sporočilo, ki se navezuje na napredno lovsko tradicijo. Jasno razmejuje in osvetljuje odnose med naravo in ljudmi, živaljo in človekom, gojitvijo in lovom, življenjem in smrtjo. Lovca rad primerja z vrtnarjem, divjad pa s cveticami. Pravi: »Kjer so vrtnarji, so tudi rože. Vendar rož samó ne goje in ne občudujejo, ampak jih tudi utrčajo.«

Kot pisec in urednik se je vedno zavzemal za izvajanje osnovnih lovskih načel in etike: »Najprej gojiti, potem šele loviti! Ni težko izprazniti lovišča, težko pa je v praznem gojiti!«

Zasluga Franceta Cvenkla je tudi, da so oživel pravi lovski običaji. Ni le velik ljubitelj ptic, je tudi odličan poznavalec ptičjega življa in njegovih navad. Z vso svojo močjo in lepoto ga privlači skrivnostna pesem gozdnega jereba, plahutanje sov, smeli let orla in večno živa »mavrica« drobnih ptic vseh vrst

v naročju sonca, drevja in trav.

Leta in leta zbira in razvršča lovske izraze. Zavoljo lepega jezika je bil Lovce deležen mnogih pohval, Inštitut za slovenski jezik pri SAZU pa je tovarišu Francetu zaupal lovske izrazoslovje. Kot sodelavec in svetovalec je zabeležen v treh doslej izdanih knjigah Slovarja slovenskega knjižnega jezika.

Za zasluge v vojni in po njej je prejel štiri državna odlikovanja in srebrno priznanje OF. Je nosilec treh odlikovanj Lovske zveze Slovenije, med njimi najvišjega. Orden II. stopnje mu je podelila Lovska zveza BiH, Lovska zveza Jugoslavije pa najvišje jugoslovansko lovsko odlikovanje — zlati orden. In Kinološka zveza Slovenije ga je odlikovala dvakrat. Razen tega je jubilar dobitnik tudi treh lovskih priznanj, med njimi najvišjega — Zlatorogove plakete.

Zdaj ko je v pokoju in ne bo tako obremenjen s praktičnim delom, upamo, da bo našel čas in zbral svoja najboljša dela v knjigo in pripravil tudi slovenski lovski slovar.

Janko Perat je v svojem delu »Uvod v lovsko etiko« napisal: »Zgodovina slovenskega lovstva tudi ne bo mogla mimo imena urednika Franceta Cvenkla. Njegovi poučni, natančni in dognani spisi o lovskih običajih, o lovskem izrazoslovju in drugih lovskostrokovnih vprašanjih so in bodo še dolgo dragocen vir informacij in znanja za nove lovske generacije.« Tej ugotovitvi naj dodam, da je tudi Cvenkovo literarno delo dragocen prispevek k lovskemu leposlovju, saj s sredstvi lepote govori o naravi, živalih in človeku, kakršnega si želimo in verujemo vanj.

Tone Svetina

Janko Vogrinec — sedemdesetletnik

Rodil se je 2. 12. 1910 v Cezanjecih pri Ljutomeru. Z rojstvom je okusil trdo življenje na bajtarski domačiji, kjer je oče zaslužil še kakšen vinar s krojaštvom. Razmere v družini, saj je svoje otroštvo

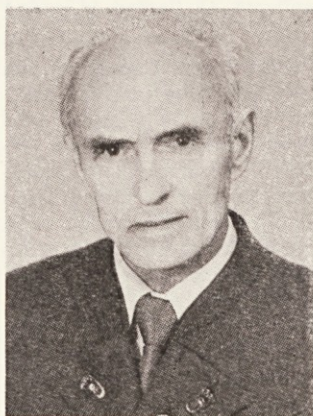
doživljal še s petimi brati in tremi sestrami, so se globoko zarezele v zavest mladeniča, ki je zgodaj spoznal kruti položaj slovenskogoriškega kmeta in delavca po Sloveniji, kamor ga je vodila pot s trebuhom za kruhom.

Izučil se je za mizarja v Ljutomeru, nato je služboval v Lovrencu na Pohorju, Trzinu in v Ljubljani. V petintridesetih letih se je pridružil boju slovenskih železničarjev za boljši ekonomski položaj in pravičnejše družbene razmere v ptujskih železniških delavnicah. Naključje je hotelo, da je prišel v osveščeno delavsko sredino, kjer so se najnaprednejši delavci že povezali v ilegalno partijsko celico. Janko si je med njimi oblikoval svoj marksistični svetovni nazor. Aktivno je delal pri Sokolu, pomagal pri zbiranju za rdečo pomoč v Španiji, sodeloval v gibanju prijateljev Sovjetske zveze in razširjal marksistično propagandno literaturo.

Vojna vihra je Janka zatekla v Ptuj. Odhod v partizane mu je preprečil gestapo, ki ga je januarja 1942 zaprl in po dveh mesecih mučenja zaradi pomanjkanja dokazov izpustil.

Odslej se je Janko moral dnevno javljati na gestapu. Po poslednjem tragičnem boju slovenskogoriške čete avgusta 1942 in po usmrtni narodnega heroja Jožeta Lacka ter Franca Krambergerja je okupator ponovno zaprl vrsto ilegalcev, komunistov, naprednih delavcev iz železniških delavnic. Med njimi je bil tudi Janko. Gestapo ga je ponovno zasliševal, mučil in pretepaval v ptujskih in mariborskih zaporih, slednjič pa so ga januarja 1943 odpeljali v zloglasno koncentracijsko taborišče Dachau.

Po vojni se Janko vrača na delo v železniške delavnice, vendar kot prekaljen bореc in komunist prevzema v osvobodjeni domovini dolžnost za dolžnostjo v ptujskem in kasneje v mariborskem okraju. Vselej je vestno in zavzeto opravljal zaupane mu obveznosti v zvezi sindikatov, zvezi komunistov, socialistični zvezi in zvezi borcev. Opravljal je dolžnosti: predsednika okrajnega sindikalnega sveta, sekretarja občinskega komiteja ZKS, predsednika občinskega ljudskega odbora v Ptuj, po-

Janko Vogrinec

slanca gospodarskega zbora skupščine SRS, bil član vrste delovnih teles družbenopolitičnih organizacij in sedaj z vso odgovornostjo, preudarnostjo in zavzetostjo vodi občinsko organizacijo zveze borcev.

Janko pa je poleg vseh svojih nalog in obveznosti v DPO že petintrideset let aktiven tudi v slovenskem lovstvu. V petdesetih in šestdesetih letih je prek 15 let vodil ptujsko lovsko zvezo. V tem času je bila glavna skrb lovske zveze gojitev divjadi, saj je okupator skoraj v celoti iztrebil divjad v nekaterih loviščih, kakor tudi krepitev lovske organizacije kot take, od lovskih družin do lovske zveze. Z navdušenjem se spominja prijetnih trenutkov v lovišču poleti, pozimi. V vsakem letnem času, pravi, sem v gozdu našel zadovoljstvo. Rad sem pomagal divjadi, saj so zime nekoč kazale ostrejšo zobe, kakor nekaj zadnjih let.

Za svoje delo, prizadevanja in uspehe je prejel vrsto priznanj, pohval in odlikovanj: red republike s srebrnim vencem, red za vojne zasluge s srebrnimi meči, red bratstva in enotnosti s srebrnimi žarki, red zaslug za narod s srebrno zvezdo in red dela z rdečo zastavo, kot odlikovanja predsednika republike. Lovska zveza Slovenije pa ga je nagradila za delo v lovstvu z znakom za zasluge in z redom za zasluge II. stopnje.

Ob sedemdesetletnici mu prijatelji, znanci in lovski tovariši ne izrekamo le iskrenih čestitk in najboljših želja, ampak se mu kot mlajši lovci, katerim nam je bil mentor,

tudi lepo zahvaljujemo za vse, kar nas je naučil, kar nam je z veliko ljubeznijo odkrival. Pod njegovim vplivom smo si zapisali v svoj značaj, da je osnovni namen lovstva skrb za ravnotežje v naravi in gojitev divjadi. Ob življenjskem jubileju mu želimo dober pogled —

lovski tovariši

Avgust Anderluh — sedemdesetletnik

Rojen je bil 5. junija 1910 v Šmarju pri Jelšah. Je soustanovitelj naše LD in kar 26 let je bil njen starešina. Sedem lovcev je ustanovilo Lovsko družino Šmarje, ki je prevzela v upravljanje povsem izpraznjeno lovišče. Potrebna je bila temeljita obnova v obliki gojitve. In prav pri tem pionirskem delu ima tovariš Anderluh velike zasluge. Jubilatovo udejstvovanje v lovstvu je vsestransko in ga je težko zajeti v nekaj stavkov. Avgust je bil tudi član upravnega odbora nekdanje lovske zveze Poljčane, potem celjske zveze, upravnega odbora republiške lovske zveze in več let je predsedoval komisiji za lovstvo šmarske občine. Sedaj je član nadzornega odbora LD, sicer pa še vedno zelo delaven. Odlikovan je z znakom za zasluge in lovska zveza v Celju mu je podelila posebno odličje.

Bil je aktiven udeleženec NOB; v partizane je odšel 9. 8. 1943. Bojeval se je na Dolenjskem in Notranjskem ter za svoje junaštvo prejel več vojaških odlikovanj. Po vojni je bil kar 11 let predsednik občine Šmarje pri Jelšah. Razen tega je opravljal oz. še vedno opravlja razne druge družbenopolitične naloge in funkcije, za kar je dobil veliko priznanj in pohval.

Jubilantu ob njegovem visokem življenjskem jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo let zdravlja in zadovoljstva v lovske vrstah. Njegovo življenje naj nam bo kažipot pri delu za srečo in napredek domovine in lovstva.

Člani LD Šmarje pri Jelšah
— J. P.

Avgust Anderluh

Alojz Sterle je 21. julija 1980 praznoval svojo 80-letnico. Rojen je bil v Leskovi dolini in je že kot petletni deček s svojim očetom nadlogarjem krmil jelenjad v obori. Ko se je število jelenjadi v obori do leta 1907 povečalo na 75 glav, so jo izpustili v lovišče, Lojzek pa je začel obiskovati osnovno šolo v Iga vasi.

Ko mu je bilo šele 14 let, ga je princ Herman Schneeberg Weenderberg že sprejel v lovskočuvaljsko službo, ki jo je potem v snežniškem lovišču opravljal 45 let. V času okupacije je sodeloval v NOB: bil je zadolžen za vzdrževanje zvez med partizanskimi kurirji in za oskrbo partizanskih taborišč in bolnišnic s hrano.

Zaradi njegovega delovanja so mu Nemci leta 1944 požgali hišo na Mašunu in mu uničili tudi vse dragocene lovske trofeje iz mlajših let.

Po vojni je nadaljeval službo kot lovski nadzornik v gojitvenem lovišču Snežnik, vse do upokojitve leta 1959. Iz tega obdobja se kot spremljevalec lovske gostov spominja mnogih zanimivih dogodkov. Tako je čestital k lovskega blagru tudi Edvardu Kardelju, ko je na Gašperjevem hribu odstrelil divjega petelina. Najlepši spomin pa mu je ostal iz leta 1950, ko je na Mašunu spremljal na lov tovariša Tita.

V svojem in sosednjih revirjih je vedel za vsa jelenja ručališča, za prehode in stečine te divjadi. Ko se je jeseni začel lov na jelene, ni bil nikdar v zadregi, če je bilo treba voditi lovske goste.

Alojz Sterle

Pet let uspešnega sodelovanja LD Šentilj in LD Podgorje

Znal je tudi odlično oponašati jelena. Njegovi lovski tovariši trdijo, da je Alojz rukul celo lepše in mogočnejše kakor sam jelen.

Po upokojitvi se je včlanil v Lovsko družino Babno polje, kjer je s svojimi izkušnjami prispeval k razvoju lovstva. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge, naša LD pa mu je ob njegovi 70-letnici podelila naslov častnega člana. Lani ob 30-letnici gojitvenih lovišč Slovenije mu je Skupnost OZD za lovstvo in ribištvo Slovenije podelila zlato plaketo.

Alojz živi sedaj s svojo družino, čil in zdrav, v Škofijah pri Kopru. Še vedno mu je v veliko veselje izdelovanje lovskega rogova. V razgovoru z njim pa začutiš, da je s svojim srcem in mislimi v snežniških gozdovih med jelenjadjo, ob kateri je prebil nad 60 let svojega življenja. Dobremu lovskemu tovarišu k njegovemu visokemu jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še nadalje dober pogled.

Vsi člani LD Babno polje in drugi znanci ter prijatelji poklicni lovci — L. Š.

Namesto dvojnega članstva, ki je bilo zgolj dobrodošlo posameznikom, ne pa tudi divjadi in lovišču, so se številne lovske družine odločile za sodelovanje in pobratenje. Nižinske lovske družine z divjadjo malega lova so navezale stike z družinami gorskih lovišč, v katerih je divjad velikega lova ter obratno. In kakšen je osnovni namen tega sodelovanja? Spoznavanje med lovci, tovariško sodelovanje, izmenjava izkušenj in nenazadnje udeležba številnih lovcev iz višinskih lovišč na skupnih lovih, lovцем iz nižinskih lovišč pa je omogočen tudi lov na veliko divjad. Povsod, kjer so takšno sodelovanje uveljavili, pa so odpravili tudi privilegij posameznih lovcev, tistih z debelejšo mošnjo in tistih na položajih, kot lovci radi poročemo.

Čeprav v naši Lovski družini Šentilj v Slovenskih goricah ni bilo primera dvojnega članstva, smo se pred šestimi leti odločili poiskati družino, ki bi bila z nami pripravljena sodelovati in pozneje podpisati listino o pobratenu. Zavedali smo se, da je lovišče majhno, vendar pa smo se lahko pohvalili s še kar zadovoljivim staležem fazanov in tudi zajcev, medtem ko je bilo srnjadi že takrat skoraj preveč.

Kmalu potem, ko so me v LD zadolžili »poiskati« družino, ki bi bila pripravljena z nami sodelovati, sem se slučajno srečal s takratnim starešino LD Podgorje Milanom Štumpflom. Beseda je dala besedo, kakor je pač navada, če se srečata dva lovca in Milan se je kmalu ogrel za sodelovanje. Z najinim pogo-

vorom in predlogom naše lovske družine je seznanil podgorske lovce. Čeprav so bila pri njih sprva mnenja različna, smo se že v jeseni 1975 prvič srečali v našem lovišču. Na kratkem in uspešnem pogonu se nismo samo pobliže spoznali, ampak se je osem članov LD Podgorje tudi praktično prepričalo, kakšni so naši revirji in kaj imamo v njih. Po pogonu smo imeli še temeljit pogovor, ki so se ga udeležili člani obeh upravnih odborov. Temeljni kamen sodelovanja je bil torej postavljen, kajti že čez mesec dni smo bili štirje lovci naše lovske družine gostje Podgorčanov. Bil je čudovit novembrski dan, ko smo si pred lovsko kočjo pod slikovitim Plešivcem krepko stisnili roke in se v spremstvu vodičev odpravili na njihove visoke preže, ki so bile za nas nižinske lovce povsem nekaj novega. Diana nam je bila naklonjena. V ognju sta še pred mrakom obležali gamsja koza in muflonka. Čeprav sva bila oba uplenitlja presrečna, je bilo za vse nas še pomembnejše utrjevanje sodelovanja. Člani obeh lovske družin smo namreč ponovno ugotovili, da je takšno sodelovanje lahko le koristno. Sklenili smo čim prej pripraviti vse potrebno za podpis listine o pobratenu družin. Samoupravno sprejeti sklep v obeh skupščinah LD smo uresničili 29. novembra 1976 na slovesnosti v počastitev Dneva republike.

Na listini med drugim piše: »Narava in divjad sta nas združili, pobratenje pa naj bo primer tovariškega sodelovanja, gojitve, varovanja narave in pravičnega lova. Izraža naj se v najrazličnejših oblikah in s tem prispeva h krepitvi medsebojnega sodelovanja lovcev in drugih občanov Podgorja in Šentilja v Slovenskih goricah.« Listino sta v navzočnosti lovcev in gostov, med katerimi je bil tudi takratni podpredsednik skupščine LZS Franjo Ledinek, podpisala starešini Milan Štumpfl in Ivan Maier. To, kar smo tedaj zapisali, tudi uresničujemo. Obiskujemo se v loviščih. Med lovci so bila sklenjena številna prijateljstva. Vsako leto se vsaj enkrat pomerimo v streljanju na glinaste golobe in

v tarčo »srnjak«. Pred dvema letoma smo bili lovci iz Šentilja skupaj z ženami gostje Podgorčanov v njihovi lovski koči. Lani so bili Podgorčani v gosteh pri nas. Medtem ko so bili lovci na pogonu, so si njihove in naše tovarišice ogledale proizvodnjo papirja v tovarni Sladkogorski. Snidenje smo strnili s tovariškimi srečanjem.

Za Dan republike vsako leto pripravimo skupni lov na zajce in fazane, ki ga začnemo s pozdravnimi strelji Republiki. Po lovu pa skupaj »obujamo« lovske šege in navedbe, med katere vpletamo tudi krst »zelenca«. Takih skupnih lovov se udeleži po 20 in več lovcev iz pobratene LD Podgorje.

Šentiljski lovci pa smo pogosto tudi v revirjih pod Plešivcem, kjer nam je Diana že poklonila dva muflona in štiri muflonke ter štiri gamsje koze. Uveljavili smo že tudi izmenjavo odstrela srnjakov. Obojestransko spoznavanje revirjev je prispevalo tudi k pospešeni ureditvi visokih prež v našem lovišču, medtem ko so Podgorci po našem vzoru uredili oboroženo kebkico in krmišča za fazane. Skratka: ugotovimo lahko, da je pobratenje koristno. Naša skupna naloga pa je, da ga utrjujemo in dosledno uresničujemo vse tisto, kar smo se dogovorili in zapisali v listini o pobratenu. Za to smo odgovorni lovci obeh lovske družin, še posebej pa za to skrbita oba izvršna odbora, ki se dvakrat na leto sestane — enkrat v Podgorju, drugič pri nas v Šentilju.

Ta prispevek sem napisal zato, ker lahko primer sodelovanja in pobratenu koristi tudi drugim lovske družinam, zlasti tistim, ki se za tak korak še niso odločile.

Zoran Lešnik

Dan lovcev strelcev — NNNP 80

V lepem jutru, 7. 9. 1980, je od sonca obsijan Šmarski hrib pričakal mnogoštevilne lovce in goste. Prišli so na akcijo »Nič nas ne sme presenetiti 80«, ki jo je organizirala in ustrezno izvedla Zve-

za lov. družin (ZLD) Koper. Na križišču cest med Šmarjami in Sečovljami je najso-
dobnejše strelišče s petimi
stezami. Okrašeno s plapol-
jočimi zastavami je pričakalo
množico udeležencev. Ob
zvokih himne in dviganju za-
stave, kar je pomenilo začete-
tek tekmovanja, so lovci-strelci
najrazličnejših poklicev —
od Tomosovega in luškega
delavca, kmeta in spediterja
— stali mirno v zboru. Zave-
dajo se, da so člani organi-
zacije, kateri je družba zaupa-
la orožje in da so zato še
posebno dolžni dosledno iz-
vajati program SLO in DS,
kakor je bilo rečeno tudi v
pozdravnem govoru.

ZLD Koper je dosegla cilj:
lovcem sta namreč družbena
samozaščita (DS) in splošna
ljudska obramba (SLO) stal-
na skrb. ZLD Koper se zave-
da, da je strelstvo treba oži-
viti — aktivirati, vključiti v
to dejavnost vse lovce in
vnesti v lovsko organizacijo
še več discipline ter čuta
odgovornosti. Za uresničitev
teh ciljev bodo morale imeti
LD tudi več razumevanja in
zbrati tudi več denarja v ta
namen, kajti strelci, ki naj
se dobro usposobi, rabi pre-
cej vaje. Pri tem pa vemo,
da stane en naboj 7 din, en
golob 2,70 din in da je to pri
25 streljih že kar lep znesek.
Lovske družine se morajo te-
ga zavedati in pri planiranju
proračunskih izdatkov to tudi
upoštevati.

Vsi lovci, ki so v streljanju
izurjeni, so dolžni učiti mla-
de oz. še ne izurjene člane
streljati, kar je še kako po-
trebno pri lovu in obrambi.
Z večjo aktivnostjo lovcev-
strelcev bomo vzgojili tudi
vrhunske strelce, ki nas bo-
do častno zastopali na drugih
tekmovanjih. Ob vsem tem
pa se bosta poglobili tudi to-
varištvo in ljubezen do do-
movine.

Tekmovanje je bilo dobro pri-
pravljeno in številni tekmo-
valci so imeli enake možnosti
za zmago.

Nagrade so bile bogate in
tipično lovske:

Za 1. mesto v kombinaciji
boljših strelcev odstrel gam-
sa kozla ali koze (85 točk) v
lovišču Kozorog Kamnik.

Za 1. mesto ekip v kombina-
ciji enodnevní lov na malo
divjad v lovišču Fazan-Beltin-
ci in diploma ZLD Koper.

Lahko bi našli še številne
spodbudne praktične nagra-
de, ki so jih dobili najuspeš-
nejši strelci tega dne. Skup-
no je tekmovalo 110 lovcev
iz 12 LD. Tako pomembne
prireditve pa se niso udeleži-
li lovci treh lov. družin, če-
prav so dobile točna navo-
dila. Udeleženci prireditve so
sprejeli sklep, da to tekmo-
vanje postane tradicionalno.
Potrebno pa je omeniti nekaj
izidov, saj spadajo v sam vrh
slovenskega lovskega strel-
stva.

V kombinaciji (tarča »srnjak«
in 2 × 25 golobov):

1. Rajko Piciga, LD Dekani —
176 točk;
2. Oreste Bordon, LD Marezi-
ge — 176 točk;
3. Zdravko Cergol, LD Rižana
— 168 točk.

Poudariti je treba spretnost
vseh 110 strelcev, ki so po-
kazali veliko sposobnosti, za-
vzetosti in discipline ter s
tem podčrtali pripadnost naši
lovski organizaciji, naši sa-
moupravni družbi in pripravl-
jenosti, da stopijo — če bo
treba — v prve vrste branil-
cev domovine.

Franc Stibilj,
predsednik pripravljalnega
odbora za izvedbo
dneva NNNP 80

Lovskogospodarski objekt Draga — velik uspeh LD Ig

V vznožju mokrškega hribov-
ja, med sotesko lške in doli-
no Želimeljščice, streljaj od
ceste Ig—Škofljica, leži idi-
lična dolina Draga. Že od ne-
kdaj je nudila zatočišče in
varno gnezdišče močvirskim
pticam številnih vrst in drugi
divjadi. Bližina Ljubljanskega
barja, številni vodni izviri, za-
vetrna lega in obilje močvir-
skega rastlinstva, vse to so
že naravne možnosti, ki pa
bi jih bilo potrebno z ustreznim
posegom izboljšati, da bi
nastal kar najustrežnejši živ-
ljenjski prostor za intenzivno
gospodarjenje z vodno in ob-
vodno perjadjo.

Ta misel je vzniknila med
lovci LD Ig in prešla v zgled-
no in organizirano veliko
akcijo, ki se je začela v letu
1972. V tesni povezavi z dru-
gimi uporabniki tega prostora,
predvsem z Gozdnim gospo-
darstvom Ljubljana, in ob ne-

sebični pomoči drugih — pro-
jektant ing. Pleskovič je brez-
plačno izdelal vodnogospo-
darske načrte — so lahko
začeli s tako zahtevno in ob-
sežno akcijo.

Dela so terjala ogromno na-
porov. Potrebno je bilo očis-
titi celotno dolino, izkopati
temelje in zgraditi jezove in
pretoke ter pripraviti vse po-
trebno za postavitev lovsko-
gospodarskih naprav. V ko-
likšnem obsegu so potekala
dela, nam pove podatek, da
je zajezeno dolino prekrila
voda s površino 12 ha in da
so člani LD Ig udarniško-brez-
plačno delali prek 8000 ur.
Mnogo je bilo izjemnega pri-
zadevanja, tovarištva in so-
delovanja med lovci in dru-
gimi, ki so sodelovali pri
uresničitvi tega projekta. Os-
novna dela so končali v ne-
kaj letih, nakar so začeli s
poskusno umetno zrejo rac
mlakaric. Z matično jato, ki
jo je poklonila Lovska zveza

Slovenije, so v inkubatorju
vzredili, nato pa izpustili prek
500 primerno operjenih rac.
Oplojenost račjih jajc je bila
85%. V bajaranje so izpustili
dve jati rac, ki jih je večino-
ma obročkal ing. Miha Ada-
mič. Po zbranih podatkih so
nekaj v Dragi obročkanih rac
odlovili celo onstran meja
naše republike (glej Lovec,
št. 7/1976). Poizkus zreje je
pokazal, da je na podoben
način z ustrezno matično ja-
to možno vzgojiti več tisoč
rac.

Sedaj mlakarice vale v prosti
naravi, v razmerah, ki jih tej
divjadi sedaj nudi gojitveni
objekt Draga. Tu namreč že
7 let ni počila puška. A ne
le to, celotni objekt je pod
popolnim varstvom (na to opo-
zarjajo table). Prepovedano je
vsako vznemirjanje živali in
poseganje v to okolje.

Lovci LD Ig smo končno do-
čakali svoj veliki dan. V ne-
deljo, 5. 10. 1980, smo v

Del doline Draga v lovišču LD Ig

Foto J. Kavčič

Lovskogospodarska zgradba Lovske družine Ig v Dragi

Foto A. Ciber

krogu LD skupaj s povabljenimi gosti slovesno odprli celoten lovskogospodarski objekt Draga. Celoten zato, ker je bila hkrati odprta tudi lovskogospodarska zgradba, v kateri se bomo lahko nemoteno zbirali pri delu in na posvetih. Poleg skladišč za krmo divjadi so v posloppju še spalni prostori, kuhinja, sanitarije in dnevni prostor. Lovskogospodarska zgradba v Dragi je bila v prvi vrsti zgrajena s prostovoljnimi delom članov LD.

Na slovesnosti, kjer sta spregovorila starešina LD Roman Celarc in gospodar Janez Jalen, je 10 najzaslužnejših članov dobilo posebna priznanja. Lovskogospodarski objekt Draga je lep primer, kako je možno z medsebojnimi dogovori vseh uporabnikov prostora in s prostovoljnim delom, ob upoštevanju strokovnosti in načel sodobnega gospodarjenja, doseči velike uspehe tudi pri izboljševanju oziroma ohranjanju naravnih življenjskih možnosti za divjad.

Če vas pot zanese v bližino Iga, oglejte si dolino Drago! Poleg večstoglavih jat mla-karic boste — zlasti v času gnezdenja — imeli priložnost videti tako rekoč predstavnike vseh vrst našega močvirskega živalstva, tudi neka-

terih zelo redkih, ki so drugod že izginile. LD Ig je s svojim delom pokazala pot, ki vodi k ohranjanju naravnega okolja in njegovega živalstva.

Tone Komat

Skupinsko tekmovanje v streljanju na glinaste golobe in v tarčo »srnjak«

V LD Porezen-Cerkno je včlanjenih že 90 lovcev. Zato delujemo v štirih skupinah, kar je dalo tudi povod, da smo priredili strelsko tekmovanje med skupinami. Prvo tovrstno tekmovanje je bilo 1. junija 1980 na Lajšah. Z malokalibrsko puško v tarčo »srnjak« tekmujemo že več let, tudi na meddružinskih tekmovanjih, ki jih prireja ZLD Idrija. Na glinaste ali umetne golobe je pa več naših lovcev prvič streljalo.

LD Porezen nima nižinskega lova, pač pa hribovit teren, zato ne gojimo fazanov in jerebic, zajce pa lovimo s psi goniči, zato doslej ni bilo potrebe za vadbo v streljanju na glinaste golobe. Letos pa je komisija za strelstvo in ljudsko obrambo pri LD v svoj program vključila tudi vadbo in tekmovanje v streljanju na glinaste golobe. Gle-

de na to, da smo začetniki v tovrstnem športu, so bili izidi streljanja na golobe kar zadovoljivi. Ekipe so bile štiričlanske. Vsak član je streljal na 10 golobov.

Izidi ekip posameznih skupin (na golobe):

1. mesto: ekipa I. skupine — 28 sestreljenih golobov;
2. mesto: ekipa IV. skupine — 27;
3. mesto: ekipa II. skupine — 22;

Ekipa prve skupine, ki je dosegla prvo mesto, je osvojila prehodni pokal.

Izidi posameznikov (na golobe):

1. Jože Obid, član I. skupine, 10 sestreljenih golobov (od 10);
 2. Marko Prebil, član I. skupine, 9;
 3. Jerko Slabe, član IV. skupine, 8.
- Prvi, Jože Obid, je bil nagrajen s pokalom in diplomo. Drugi in tretji pa z diplomom.

Izidi ekip posameznih skupin (v tarčo »srnjak«):

1. mesto: ekipa II. skupine — 280 krogov (možnih 400 krogov, vsak strelec 10 streljaj z MK);

2. mesto: ekipa I. skupine — 247;

3. mesto: ekipa IV. skupine — 222;

Prehodni pokal je osvojila ekipa II. skupine.

Izidi posameznikov (v tarčo »srnjak«):

1. Gvido Razpet, član III. skupine, 80 krogov;
2. Refik Hasanović, član II. skupine, 78;
3. Vinko Peternelj, član II. skupine, 77.

Prvi, Gvido Razpet, je osvojil pokal in diplomo. Drugi in tretji sta dobila diplomo.

Anton Razpet

Zasavsko prvenstvo v lovskem streljanju

Lovske družine — članice Zveze lovskih družin (ZLD) Zasavje — so se dogovorile za povečano dejavnost v lovskem strelstvu. Komisija za strelstvo pri ZLD Zasavje je skupno z referenti za strelstvo pri LD ta dogovor prizadevno uresničila. Ob skromnih finančnih sredstvih smo se dogovorili, da bomo v letu 1980 izvedli tri tekmovanja.

Tekmovanja so bila: 8. junija na strelišču LD Mlinše, 15. junija na strelišču LD Senožeti in 22. junija na strelišču LD Radeče. Ob zaključku vsakega tekmovanja so lovske družine-gostiteljice organizirale zabavni del tekmovanja »na izpadanje« ter zmagovalce nagradile s praktičnimi nagradami. Prirediteljem gre tako za zgraditev strelšč, ki so opremljena s pnevmatičnimi metalci, kakor tudi za organizacijo tekmovanj vsa pohvala!

Tekmovanj so se s svojimi ekipami, razen dveh LD, udeležile vse lovske družine, članice ZLD Zasavje. Nastopalo je 55 tekmovalcev v streljanju v tarčo »srnjak«, na glinaste golobe in v lovski kombinaciji. Prvouvrščene ekipe in posamezniki v zasavskem prvenstvu so bili tisti, ki so dosegli največ skupnih točk pri vseh treh tekmovanjih v posameznih disciplinah in kombinaciji. Uspehi so bili za naše razmere dobri, saj so vse ekipe dosegle v kombinaciji najboljše poprečje —

61% uspeh. V ilustracijo navajam prve tri najboljše:

Ekipe v lovski kombinaciji — možnih 2400 točk:

1. LD Mlinše — 1874,
2. LD Radeče — 1841,
3. LD Dol pri Hrastniku — 1520.

Posamezniki v lovski kombinaciji — možnih 600 točk:

1. Joco Žibret, 492,
2. Niko Mejaš, 488,
3. Jani Smrkolj, 474.

Posamezniki v tarčo »srnjak« — možnih 300 krogov:

1. Niko Mejaš, 263,
2. Samo Tufner, 249,
3. Peter Kanzar, 235.

Posamezniki na glinaste golobe — možnih 60 golobov:

1. Joco Žibret, 55,
2. Vlado Barič, 51,
3. Jani Smrkolj, 50.

Najboljši strelci so bili nagrajeni s priznanji in pokali, ki so jih izdelali lovci hrastniške steklarne.

Po tekmovalcu je bila, 28. 6. 1980, na strelišču LD Radeče selekcija iz prvouvrščenih dvanajstih tekmovalcev za sestavo ekipe za republiško prvenstvo v Novi Gorici.

Na tem prvenstvu so zasavski strelci dosegli zadovoljive uspehe. Niko Mejaš se je v streljanju na tarčo »srnjak« uvrstil na 7. mesto. Ekipno so se v streljanju na glinaste

golobe uvrstili na 9. mesto, v lovski kombinaciji pa na 7. mesto. Na tem tekmovalstvu so se prvič uvrstili v A kategorijo Peter Guček, Samo Klopčič in Niko Mejaš. Na omenjenem republiškem prvenstvu so člani lovskih družin ZLD Zasavje Ivo Božič, Peter Guček in Vlado Barič opravil izpit za sodnika lovskega strelstva. K uspehu čestitamo!

Stane Skubic,
predsednik komisije
za strelstvo in SLO pri
ZLD Zasavje

Pred drugim tekmovalcem po lovskih smučinah v Hotedršici

Že lani, ko je bil objavljen razpis za prvo tako tekmovalstvo v Hotedršici, sem kot navdušen smučar skušal nagovoriti še vsaj dva člana naše LD Udin boršt, da bi se udeležili teh tekov. Vendar, ker smo bili vsi le premalo pripravljeni, smo našo udeležbo preložili in se odločili, da v letu 1981 gotovo pride-mo.

Tudi gorenjska lovska zveza je pred leti dvakrat izvedla tekmovalstvo lovcev v veleslalomu. Menili smo, da je za gorskega lovca važnejše obvladati terensko smučanje

kakor pa tek; zato smo se odločili za disciplino — veleslalom. Na žalost pa je bila spodbuda organizatorja premajhna in zato udeležba preskromna. Tekmovalstvo smo izvedli samo dvakrat — vsakič na Zelenici nad Ljubljano. Mogoče bi bilo prav, da to tekmovalstvo obnovimo. Tako bi Notranjci izvedli vsako leto tekmovalstvo v teku, Gorenjci pa v veleslalomu. To bi prav gotovo povečalo usposobljenost lovcev za naloge pri skrbi za divjad v najtežjih zimskih razmerah in za potrebe ljudske obrambe. Zanimivo pri tem je, da so v Hotedršici isti lovci-smučarji, člani LD Stol, osvojili prehodni pokal kakor pred leti na Zelenici. Brez dvoma bodo drugi teki v Hotedršici, ki bodo 25. januarja 1981, privabili še veliko več lovcev-smučarjev, kajti tek na smučeh se vse bolj uveljavlja.

Z nečem pa vseeno ne morem soglašati, namreč s časovnimi izidi tekmovalstva v članku »Prvič po lovskih smučinah — Hotedršica 1980« (Lovec, št. 3 — marec 1980). Objavljeno je, da je bilo tekmovalstvo na 10 km dolgi smučini. Če pogledamo čas zmagovalca Braneta Kozinca iz LD Stol, ugotovimo, da je pretekel to progo v 16 minutah in 9 sekundah, najstarejši tekmovalec Jože

Semrov iz LD Hotedršica pa v 24 minutah in 51 sekundah. Menim, da tu ne gre za lovsko latinščino!

Le škoda, da za te tekmovalce ni vedel naš olimpijski komite, ko je odbiral tekmovalce za Lake Placid. S takim časom bi z lahkoto »nažgali« vse, tudi severnjake. Naš najboljši tekmovalec, državni reprezentant, bi v 16 minutah presmučal 4 do 5 km dolgo progo, za 10 km pa bi rabil vsaj 32 minut. Celozelo dober kolesar bi imel dosti opraviti, da bi v 16 minutah prevozil 10 kilometrsko progo!

Pri tem vsekakor nekaj ni v redu. Zelo verjetno je prireditelj oz. traser tekmovalne smučine dejanski kilometer skrajšal za polovico dolžine. Lovci, enako ribiči radi pretiravamo, zlasti ko govorimo o trofejah. To nam je že kar v krvi. No, mogoče je bil tudi traser temu podvržen!

Teh nekaj vrstic sem napisal z dobrim namenom, da objavljeni izidi prvega tekmovalstva v Hotedršici ne bi morda uplašili tekmovalcev, ki se nameravajo udeležiti drugega teka na smučeh.

V Lovcu, št. 3/80, objavljeni časovni izidi naj torej nobe-nega, ki se je namenil tek-movati na drugem teku v Hotedršici ne preplašijo, češ da bi se utegnil preveč blami-

Značke lovskih organizacij XXIII.

221. LD Predgrad je leta 1977, za svojo 30-letnico, izdala bakreno-patinirano značko, v nakladi 500 izvodov. Izdelal jo je Stropnik, Ljubljana. — 222. LD Trebuša je leta 1977, za svojo 30-letnico, izdala bakreno značko, ki jo je izdelal Silvo Cankar, Ljubljana. — 223. LD Ormož je izdala značko v treh različicah — bronasti, srebrni in zlati. Avtorica likovne upodobitve je kiparka Vladimira Stoviček. Značko, v skupni nakladi 3000, je izdelal Silvo Cankar, Ljubljana. — 224. LD Brezovica je leta 1980, ob razvitju svojega prapora, izdala tudi 600 kompletov značk v zlati, srebrni in bronasti izvedbi. Razen tega pa še posebej 4400 bronastih. Avtor likovne upodobitve je Jani Mravlje, izdelal pa jo je Okorn, Kranj. Interesenti značke lahko naročijo na naslov: Stane Vatovec, 61351 Brezovica (št. 33). Cena garniture je 50 din, posamezne bronaste značke pa 15 din. — 225. LD Čezsoča je v letu 1979 izdala pozlačeno značko, ki sta jo izdelala Švajcer-Penko. — 226. LD Bizeljsko je izdala aluminijasto značko, ki je pozlačena in rdeče-zeleno pobarvana. Izdelana je po osnutku prof. Josipa Batistića, akadem. slikarja iz Zagreba. Značka je tudi plastificirana. — 227. LD Rečica ob Savinji je za svojo 30-letnico izdala aluminijasto značko, ki je pozlačena in ozadje zeleno pobarvano.

R. Č.

221

222

223

224

225

226

227

rati in bi zaradi tega ostal doma. Na takem tekmovanju je namreč velikega pomena zlasti množična udeležba. Lovci, zato v čim večjem številu prijavimo svojo udeležbo na prireditvi »Drugič po lovskih smučinah«, ki bo v nedeljo, 25. januarja 1981, v Hotedršici!

Rajko Marenčič

Franca Pečolarja smo 4. 4. 1980 v velikem žalnem sprevodu spremili na njegovi zadnji poti in se ob zvokih lovskega roga in pokanju lovske puške poslovili od njega. Rojen je bil leta 1922 na Ramšakovi kmetiji v Legnu. Tako je bil že kot otrok povezan z naravo in gozdom, katerima je ostal zvest do groba. Vojno viхро je prebil v pohorskih gozdovih kot borec Šerčerjeve in Tomšičeve brigade. Zaradi svojih sposobnosti in poguma je že v času NOB postal voj. starešina; pred smrtjo je imel čin rezervnega kapetana JLA. Takoj po vojni se je prizadevno vključil v družbenopolitično življenje kraja: bil je predsednik Krajevnega ljudskega odbora Legen, predsednik raznih društev, sodeloval je pri vseh akcijah, namenjenih razvoju krajevnе skupnosti.

Mladostna povezanost z gozdom je po vojni usmerila njegovo življenjsko pot nazaj v pohorske gozdove. Služboval je kot revirni vodja pri Lesni — Slovenj Gradec, vse do svoje prerane smrti.

V lovske vrste se je vključil že v letu 1946 kot ustanovni član LD Golavabuka. Nadvse je ljubil naravo in njen okras — divjad, je v svojem nagrobnem govoru poudaril starešina LD. Zaradi njegovih vrlin ga je članstvo vseskozi od leta 1946 volilo v upravni odbor LD. Opravljal je vrsto

Franc Pečolar

odgovornih funkcij: tajnik je bil 4 leta (1946—50), prosvetar 4 leta (1952—56), gospodar 15 let (1956—75) in starešina 2 leti (1975—77).

France je bil lik lovca-gojitelja in ljubitelja divjadi, učitelj in mentor mlajši lovski generaciji. Za njim je ostala velika praznina v lovišču in v lovski družini. Vsi, ki smo ga poznali in z njim sodelovali, bomo tudi v bodoče usmerjali svoj korak po njegovi prehojeni poti.

Lovci LD Golavabuka
— V. M.

Adelbert Dolanc-Alko, častni član in prvi predsednik LD Dobovec, je umrl 26. junija 1980, v 75. letu starosti. Med vojno ga je okupator, tako kot mnoge druge z tega področja, izselil. V NOV je vstopil v letu 1944. Po osvoboditvi se je skupaj s predvojnimi lovci zavzel za ustanovitev LD Dobovec. Na ustanovnem občnem zboru leta 1946 je bil izvoljen za prvega predsednika naše LD.

Kot predsednik — najprej eno leto, kasneje pa še štiri leta — se je prizadevno zavzemal za organizacijsko krepitev in utrditve LD ter za obnovo opustošenega lovišča. Nadalje je bil dve leti podpredsednik in dve leti tajnik LD.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom za zasluge, LD pa imenovala za svojega častnega člana.

Bil je delaven tudi v družbenopolitičnih organizacijah Krajevne skupnosti Dobovec, predvsem pa v gasilskem

društvu, zato je prejel več priznanj in odlikovanj. Gasilci so ga ob 50-letnici gasilskega društva imenovali za častnega predsednika društva.

Številni njegovi lovski tovariši so ga spremili na njegovi zadnji poti — na pokopališče v Dobovcu ter mu izkazali lovske časti. Dragi Albert, ostal nam boš v trajnem spominu!

Člani LD Dobovec — A. T.

Alfonz Gregorčič

Alfonz Gregorčič-Fonz je umrl 12. 8. 1980, star 73 let. Rojen je bil v Gomili pri Mirni, v številni kmečki družini. Že kot mladenič je začutil nepremagljivo ljubezen do narave in divjadi. Lovec je postal leta 1932 in čez 5 let je že opravil tudi izpit za lovskega čuvaja.

V času NOB je kot aktivist svoje lovske veščine uporabil tudi proti okupatorju. Po skrivnih, samo lovцем poznanih poteh je prevažal hrano v partizansko bolnišnico.

Pošten, zaveden Slovenec Fonz je tudi po osvoboditvi opravljal zahtevne, odgovorne naloge. Pri vsem tem pa ni pozabil na naravo, divjad, lov... Leta 1946 je med ustanovitelji mirenske lovske družine in 5. 3. 1949 ponovno opravi izpit za lovskega čuvaja. Kot član upravnega odbora LD je bil 4 leta kinolog, 5 let gospodar in 8 let referent za strelstvo. Fonz je bil znan daleč naokrog tudi kot eden najboljših strelcev na umetne golobe. Ko smo pred leti začeli z gradnjo lovskega doma, je bil med tisti-

mi, ki so poprijeli tam, kjer je bilo najbolj potrebno.

Za njegovo delo na lovske področju sta mu ZLD Novo mesto in naša LD podelili priznanji, LZS pa ga je odlikovala z znakom za zasluge in z redom III. stopnje. In KZS mu je podelila srebrni znak za zasluge na kinološkem področju.

Ob odprtem grobu se mu je v zadnje slovo poklonil »gozd« zelenih praporov in prapor zveze borcev. Žalostno se je oglasil lovski rog in pozdravni streli iz lovske puške so naznanili njegov odhod v večno tišino. Smrekove vejice mnogih lovcev so padle v njegov zadnji dom.

Zglednega lovca in dobrega tovariša Fonz bomo ohranili v najlepšem spominu.

Lovci LD Mirna — Z. D.

Iz lovske vrste so tudi odšli za vedno:

Marko Frlan, LD Begunjščica, * 24. 4. 1912, † 7. 12. 1979.

Pavel Vuga, LD Begunjščica, * 5. 1. 1933, † 21. 12. 1979.

Rok Vilfan, LD Begunjščica, * 28. 6. 1890, † 4. 6. 1980.

Peter Lipar, LD Mengeš, * 30. 12. 1912, † 12. 8. 1980.

Alojz Kemperle, LD Bled, * 1. 6. 1950, † 12. 7. 1980.

Mirko Malnarič, LD Smuk-Semič, * 2. 2. 1921, † 4. 5. 1980.

Jože Simončič, LD Banja Loka, * 1. 1. 1914, † 6. 6. 1980.

Umrli časten spomin!

Adelbert Dolanc

Mladi pišejo

Negovali smo ranjeno štokrljo

Vsakdo najbrž pozna štokrljo, ki jo v Prekmurju dostikrat vidimo na strehi in dimniku. Štokrlja je seveda zaščiten in je simbol prekmurske pokrajine. Kljub zaščiti pa štokrlja postaja vse redkejša.

Imel sem priložnost videti štokrljo od blizu. Da se razumemo, gre za belo štokrljo, kajti so tudi štokrlje drugih vrst, npr. črna štokrlja, ki pa v SR Sloveniji gnezdi — kakor smo brali v Lovcu — edino v Krakovskem gozdu pri Kostanjevici na Dolenjskem.

Štokrljo sem celo večkrat pobožal. Kako to, boste vprašali. Štokrlja je imela »prometno« nesrečo. Zaletela se je v električne žice. Poškodovano in omotično so našli učenci osnovne šole v Genterovcih v lendavski občini. Radi bi ji pomagali, zato so jo odnesli domov, naslednji dan pa v šolo. Ravnatelj je takoj obvestil mojega očeta, ki je lovec in član LD Dobrovnik. Oče se je takoj odpeljal v šolo, prevzel ranjeno štokrljo in jo odpeljal na veterinarsko postajo. Z zdravniškimi posegi so skušali štokrljo rešiti, potem pa jo je oče vzel domov.

Z bratom sva vztrajno lovila žabe in jo hranila. Toda le stežka smo jo pripravili, da je sama vzela hrano. Štokrlja je ostala pri nas, dokler se ni vsaj nekoliko opomogla. Čez nekaj dni je zopet shodila.

Nekega dne smo jo prinesli na dvorišče. Ponosno je korakala po trati in nekajkrat tudi poskušala vzleteti, vendar ji ni uspelo. Zunaj je ostala do večera, potem smo jo morali spraviti nazaj v klet, da je ponoči ne bi dobil kak potepuški pes.

Vsak dan sem zgodaj vstal in najprej šel pogledat štokrljo v klet. Jaz sem opazoval

njo, ona pa mene. Žalostno je gledala, skršeno počivala in perut je imela obvezano. Večkrat sem stopil k njej in jo pobožal. Gledat so jo prihajali tudi moji prijatelji, vendar nobenega ni pustila k sebi.

Po tednu dni bivanja pri nas jo je oče odpeljal v sosednjo vas k znanemu ljubitelju ptic, ki je štokrljo z veseljem vzel v nego.

Bilo nam je zelo žal, da je šla od hiše. Toda razumeli smo, da je klet slabo bivališče za ptico, ki so jo nekoč zdrave peruti tolikokrat ponesle pod oblake. Naša želja se ni uresničila, da bi namreč poletela zopet nad strehami in močvirji. Saj je štokrljin samec večkrat priletel na naš vrt v bližino svoje samice, da bi jo odpeljal, toda perut je bila tako zelo poškodovana, da na popolno ozdravitev ni bilo več upanja.

Lovci in veterinarji so sicer storili vse, kar je bilo v njihovi moči. Uspelo pa jim je samo delno. Vsekakor so prekmurski lovci in veterinarji dali ponovno zgled pravilnega odnosa do ptic.

Borut Klepec,
8. razred osn. šole,
Murska Sobota

Izvršila sva lovsko dolžnost

Bil je poletni večer, ko sem očka spremljal na lov. On je nosil puško, jaz daljnogled.

Prav previdno sva prišla na stojišče pod košato jablano, katere veje so segale skoraj do tal.

V največji tišini sva napeto poslušala in opazovala. Sonce se je bližalo zahodu in postajalo je vse hladneje. Pulover, ki mi ga je vsilil očka, mi ni bil prav nič odveč.

Murni so imeli svoj večerni koncert. V gozdu se je začel oglašati kos s svojimi »ček, ček, ček«. Oče me je prijel za roko in mi pošepetal, da črni kos večkrat s takim glasom opozarja na prihod divjadi. Res, iz grmovja je priiskakljaj zajec. Ustavil se je in se začel pasti. Predvsem je med travo izbiral deteljico. Večkrat se je postavil na zadnji nogi in strigel z uhlji. Kadar zajec takole sedi na zadnjih nogah, lovci pravijo, da »dela možica«. Bil je pozoren na vsak šum, saj se za vsakim šumom lahko skriva njegov sovražnik.

Potem se je pripasel v najino bližino srnjaček. Morda je bila srnica. Bele pike po kožuščku so že zbledle. Živalca je bila stara dva do tri mesece. Po lovu sem doma vprašal očka, zakaj je bil mladič brez matere. Odvrnil mi je, da v avgustu — v času prska — matere mladiče nekaj dni zapustijo.

Ko naju je mladič zagledal, je odskočil, se ustavil in zapivkal. Kakor da bi klical svojo mamo. Zopet se je ustavil in se zagledal v naju, kajti po vsej verjetnosti je prvič v življenju videl človeka. Ves

zmeden se je še nekajkrat prestavil, potem pa odskakljaj v gozd. A zajec se je ravnodušno pasel naprej, kakor da se ni nič zgodilo. Nenadoma je pa napel ušesa in se obrnil proti gozdu. Tudi midva z očetom sva uprla svoj daljnogled v rob jase. Dobrih deset metrov od zajca se je v goščavi pokazala rjava lisa — močan lisjak. V trenutku je oče dvignil puško k licu in ustrelil.

Zajec jo je popihal v najino smer, lisjaka je pa kar vrglo nazaj v goščavo.

»Zgrešil si,« sem rekel očetu. »Morda pa ne, ker je lisjak ob strelu tako visoko dvignil rep. Pogledati morava na nastrelu, če ga nisem rnil,« je odvrnil oče.

Okrog 130 korakov sva numerila od čakališča do nastrele. Oče je takoj ugotovil mesto, kjer je krogla udarila v tla. Našla pa nisva nobene dlake in nobene kapljice krvi. »Lisjak jo je torej srečno odnesel. Midva sva pa izvršila svojo lovsko dolžnost, ker sva pogledala na nastrelu, če živali nisem rnil. Tudi lisica je divjad in lovčeva dolžnost je, ranjeno divjad iskati in če le mogoče tudi poiskati ter jo rešiti trpljenja,« je rekel oče in si obesil puško na ramo.

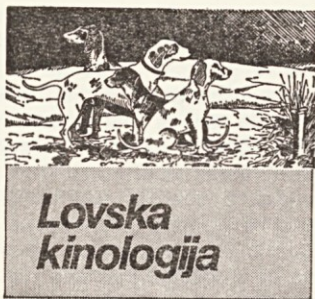
Mrak si je že podal roko z nočjo. Pot proti domu nama je morala že kazati žepna svetilka.

Gregor Grapar,
5. r. osnovne šole

Semena sončnic in buč so izdatna hrana zlasti sinicam in brglezu

Foto J. Bogataj

Tekma po krvnem sledu v Kočevju in v Grahovem

Lovsko kinološko društvo (LKD) Kočevje je 6. 9. 1980 priredilo v lovišču LD Kočevje lokalno tekmo po krvnem sledu (za pse svojega območja).

Prijavljenih je bilo 14 psov več lovskih pasem. Dejansko pa so se tekme udeležili le vodniki z 11 psi. Tekmovali so: 2 hanovrska barvarja, 4 brak-jazbečarji, 2 resasta jazbečarja, 1 resasti istrski gonič in 1 lovski terier. Na preizkušnji naravnih zasnov (PNZ) pa je bil le (1) hanovski barvar.

Sledovi so bili položeni dan pred tekmo, s krvjo velike divjadi, vsak v dolžini 700 m. Za PNZ je bil sled dolg 350 m. Tekma je bila na terenu, prepreženem z dolinicami, zelo prikladnem za tako prireditve.

Uspešni vodniki so dobili spominska darila in diplome. Prvo in tretjo nagrado je osvojil Maks Konečnik s hanovskim barvarkama Tiso in Tigro. Drugo nagrado je osvojil Stane Pahulje s psico Oplo. Od 11 psov jih je uspešno tekmovalo 8. Tudi psi, ki niso dosegli zadostnega števila točk, imajo odlično zasnovo, vendar premalo vaje in zato tudi premalo praktičnega znanja. Vodniki teh psov so pomanjkljivost vzeli na znanje. Prireditvi je prisostvovalo več lovskih pripravnikov in mladih ljubiteljev psov, ki so z zanimanjem spremljali potek tekme. Vendar pa je njihovo znanje zelo pičlo. Zato priporočam kinološka strokovna predavanja pred opravljanjem lovskega izpita.

LKD Cerknica je priredilo lokalno tekmo po krvnem sledu 14. 9. 1980 v lovišču LD Grahovo.

Tudi tu je bilo prijavljenih 14 psov, od tega 10 za tekmo, 4 za PNZ. Dejansko pa se je tekme udeležilo 6 psov in PNZ 2 psa. Sledove so položili dan pred tekmo z jelenjo krvjo, v dolžini 800 m za tekmo in 250 m za PNZ.

Na splošno je bilo veliko zanimanje za tovrstno prireditve, še posebno zato, ker v tem kraju take prireditve še ni bilo. Zato je bilo tudi veliko gledalcev. Posebno so se zanimali mladi ljubitelji psov in lovski pripravniki.

Na tekmi so nastopili: 1 hanovski barvar, 4 brak-jazbečarji, in (1) resasti jazbečar. Na PNZ pa 2 hanovrska barvarja z odlično zasnovo.

Prireditelj je vse vodnike za uspešen nastop njihovih psov nagradil s primernimi darili. Prehodni pokal in prvo darilo je osvojil Jože Meden s psico Bebo. Končno so vodniki vzeli na znanje obrazložitve sodnikov o pomanjkljivostih, ki so se pokazale na tekmi in preizkušnji.

Za lep uspeh prireditve gre priznanje LD Grahovo, ki je dala na voljo izredno prikladen revir. Poleg tega je s svojimi člani sodelovala pri pripravi na prireditve, na čelu s starešino in gospodarjem.

Miloš Kelih, kinol. sodnik

Predvidena legla

Hanovski barvarji (JRHB):

Leglo 25. 11. Rejec Maks Konečnik, Reška 35, Kočevje.

Lovski terierji (JRLT):

Leglo 12. 11. Rejec Anton Golob, Sp. Slemen 9, Selnica ob Dravi.

Foksterierji (JRFos):

Leglo 11. 11. Rejec Viljem Jelen, Rovte 41, Rovte.

Kratkodlaki jazbečarji (JRJki):

Leglo 8. 12. Rejec Leon Vido-
vič, Turniška 7, Ptuj.

Resasti jazbečarji (JRJri):

Leglo 23. 10. Rejec Alojz Mertelj, Gozd Martuljek 97 d, Gozd Martuljek.

Leglo 27. 11. Rejec Albin Pe-
hant, Zg. Hoče 52/a, Hoče.

Kinološka zveza Slovenije

Lovsko kinološko društvo (LKD) Ljubljana bo tudi v letu 1981 priredilo

TEČAJ ZA VODNIKE LOVSKIH PSOV

Tečaj se prične 21. januarja in bo vsako sredo, s pričetkom ob 16. uri, do vključno 25. februarja.

Kraj tečaja bomo javili naknadno. Prijave sprejema do 7. januarja 1981 LKD Ljubljana (Peter Pečnik, Pod hribom 64/B, 61107 Ljubljana). Za člane lovskih druženj ZLD Ljubljana je tečaj brezplačen.

LKD Ljubljana

Prešernova družba, Ljubljana, Borsetova 27,
je izdala v ponatisu zanimivo knjigo *Franca Šetince*:

Misel in delo Edvarda Kardelja

Kljub temu, da je imela prva izdaja za slovenske razmere visoko naklado 23 000 izvodov, je zelo hitro pošla. Knjiga ima 262 strani, tiskana je na brezlesnem papirju, opremljena s fotografijami, vezana v celo platno in ima večbarvni ščitni ovitek. Cena knjige je 140 din.

Izšel je

SLOVENSKI LOVSKI PRIROČNIK 1/2

na katerega so številni lovci in tudi nelovci že nestrpno čakali.

To je že tretja dopolnjena in razširjena izdaja priročnika. Obsega 790 strani, izšel je v nakladi 8000. Cena za izvod je 200 din.

Vsi tisti, ki so ta priročnik naročili pred njegovim izidom, ga bodo dobili po pošti (po povzetju).

Vsi drugi ga pa lahko kupijo v poslovalnicah TOZD LOVEC:

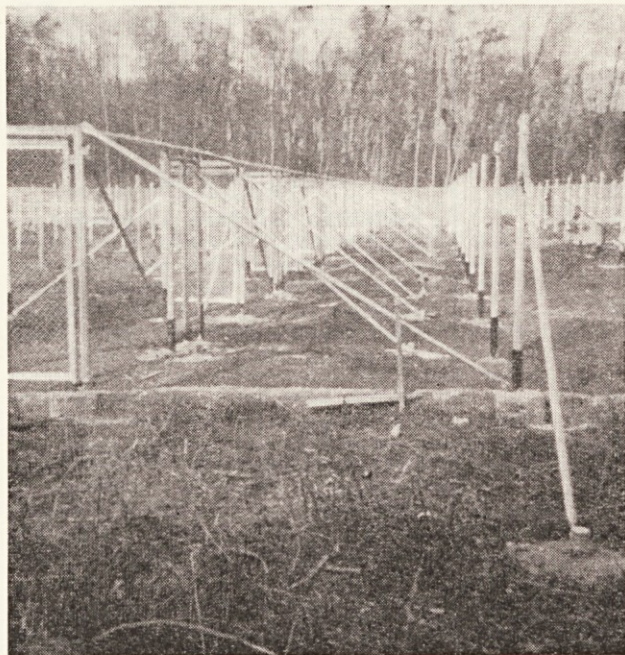
- v Ljubljani, Gosposvetska 12,
- v Celju, Tomšičev trg 13,
- v Mariboru, Gregorčičeva 11.

Priročnik vsakdo lahko kupi tudi v pisarni Lovske zveze Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9/1.

Vse druge informacije o novem Slovenskem lovskem priročniku lahko dobite pri pristojni zvezi lovskih druženj (ZLD).

Opozorjamo, da pismenih naročil posameznikov ne sprejemamo več in da posameznikom priročnikov ne bomo pošiljali po pošti.

Lovska zveza Slovenije

Fazanerija v gradnji v Sremski Mitrovici

impol
industrija
metalnih
polizdelkov n. sol. o.
slovenska bistrica

62310 Slovenska Bistrica

Telex: 033 113

Telefon: Slovenska Bistrica, 811 521

Tekoči račun: 51810-601-12505

Železniška postaja: Slovenska Bistrica

Brzjav: IMPOL Slovenska Bistrica

Aluminijske žične ograje MONTAL

Aluminijske žične ograje so na našem tržišču razmeroma kratko obdobje in so zaradi ustreznih lastnosti našle široko področje uporabe.

Uporabljamo jih za ograjevanje najrazličnejših objektov: hidrocentral, letališč, trafopostaj, vrtnarij, tovarniških objektov, športnih igrišč, nasadov, avto cest ter zasebnih hiš.

Zakaj so aluminijske žične ograje tako hitro osvojile tržišče?

Odgovor je enostaven:

So skoraj trikrat lažje od železnih, vendar po trdnosti ne zaostajajo za njimi, so trajne, lepe, vremensko obstojne, sorazmerno poceni in kar je najpomembnejše: ne zahtevajo dodatnega vzdrževanja. Izdelujemo jih namreč iz istovrstnega materiala, katerega na površini prevlečemo z nevtralnimi oksidnim slojem, ki ščiti površino pred atmosfersko korozijo in mehanskimi poškodbami.

Mrežasta ograja MONTAL je sestavljena iz žičnega pletiva z okenci širine 30, 50, 60 ali 80 mm in vmesnih ter zaključnih nosilnih stebrov, na katere s pomočjo veznih elementov pritrdimo napenjalno žico premera ϕ 4,8 mm.

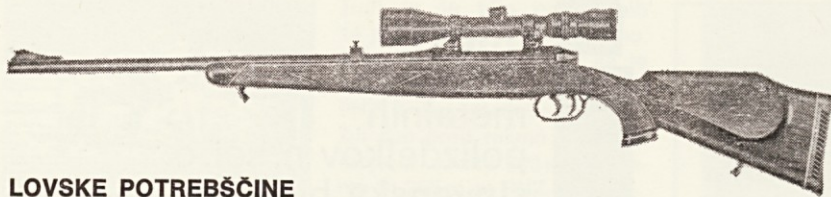
Vmesni stebri premera ϕ 40 mm stoje v razdalji 3,5 m, a nosilni stebri premera ϕ 65 mm v razdalji ca. 25 m. Višina pletiva se giblje od 1 do 3 m s stopnjo rasti po 20 cm. Največ se uporablja višina pletiva 1,8 m in 2,0 m z okenci 60×60 mm.

Nad pletivom so lahko eden, dva ali trije podaljški napenjalne oz. bodeče žice.

K ograji izdelujemo tri vrste vrat:

- enokrilna vrata za osebni prehod širine 1 do 1,5 m;
- dvokrilna vrata za prehod tovornih vozil širine do 7 m;
- kombinirana vrata so sestavljena iz enokrilnih in dvokrilnih vrat in se uporabljajo kot glavna vhodna vrata.

MONTAL ograja predstavlja zanimivost za projektante, gradbenike in zasebne graditelje, zato vam svetujemo, da zahtevate informacije in prospekte za ograjo MONTAL pri: **IMPOL, TOZD Montal, Titova 50, Slovenska Bistrica, telex 033 113, telefon (062) 811 201, 811 270.**

LOVSKE POTREBŠČINE

G. SALBERGER

A-9473 Lavamünd — Labot 21 — Avstrija

Stalno imamo na zalogi in vam nudimo:

- krogelne nabojе vseh vrst RWS, Hirtenberg, Sellier & Bellot, Sako in Remington,
- šibrene trap nabojе Hirtenberg po posebno ugodnih cenah,
- puške Steyr-Mannlicher po posebnih cenah,
- strelne daljnogledе in dvogledе tirolske optične tovarne Swarovski,
- poceni japonske strelne daljnogledе Tasco.

Pri izvozu športnega in lovskega orožja ter strelnih daljnogledov in dvogledov v Jugoslavijo vam vrnemo 18 % avstrijskega prometnega davka!

DRUGIČ PO LOVSKIH SMUČINAH HOTEDRŠICA 1981

Tekmovanje organizira LD Hotedršica. Podrobnejše podatke o tem tekmovanju dobite v novembrskem Lovcu 1980, na strani 371!

Tekmovanje bo v nedeljo, 25. 1. 1981, ob 10. uri v Hotedršici pri Logatcu. Organizatorica si pridržuje pravico, da v primeru neustreznega vremena (pre-malo ali preveč snega ipd.) lahko preloži tekmovanje na drug dan. Morebitna sprememba datuma bi bila objavljena 24. 1. 1981 po ljubljanskem radiu in v dnevniku Delo.

Lovska družina Hotedršica prosi vse, ki se želijo udeležiti tekmovanja, da izpolnijo prijavnico spodaj, jo izrežejo (ali pa jo prerežejo na drug list) in nam jo pošljejo v pismu najkasneje do 20. 1. 1981 na naslov: LD Hotedršica, 61372 Hotedršica (št. 82). Skupaj s prijavo morate poslati tudi kopijo odrezka o plačani prijavnini, ki je za vsakega tekmovalca 200 din. Prijavnino nakažite na žiro račun št.: 50110-679-87402 (Lov. družina Hotedršica, 61372 Hotedršica). Podrobnejše informacije dobite po telefonu (061) 769 017 — Vlado Puc.

PRIJAVNICA

LOVSKI SMUČARSKI TEK — HOTEDRŠICA 1981

Član(i) LD

.....

prijavljam(o) svojo udeležbo

prilagam(o) tudi kopijo odrezka
o plačani prijavnini

Št.	Priimek in ime tekmovalca	Datum rojstva
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

IZPOLNITE S TISKANIMI ČRKAMI!

MALI OGLASI

Vse preparatorske usluge vam nudita Angelca in Jože Mausar, Tomačevo št. 40 D, Ljubljana (blizu Žal).

Kratkodlake istrijance ali posavce — mladiče, poležene zgodaj spomladi, ki imajo vsaj prav dobro poreklo o delu in telesni lepoti, kupi Lovska družina Mislinja. Ponudbe pošljite na naslov: Franc Dvorjak, Sentilj 73, 62382 Mislinja, telefon (062) 845 188.

Prodajam novo lovsko obleko. — Česnik, Reševa 10, 64000 Kranj.

Prodajam letnike revije LOVEC: (vezane) od 1921 do 1929; (nevezane) od 1930 do 1940 in od 1945 do 1948 ter od 1954 do 1957. — Informacije: Stergar, Pokljukarjeva 82, Ljubljana, telefon (061) 264 879.

Prodajam malo rabljeno boroveljsko bokarico, izdelano po naročilu, s strelnim daljnogledom Habicht 4 X. Cevi so nekoliko daljše (70 cm in 72 cm), kaliber 12—12 in 12—7 X 65 R. — Naslov v uredništvu glasila Lovec.

Prodajam boroveljsko bokarico SODJA. — Informacije po telefonu (064) 61 233.

Kupim po (1) izvod naslednjih številk revije LOVEC, letnik 1976/77: 1 — april 1976, 2 — maj, 9 — december, 10 — januar 1977, 11 — februar, 12 — marec. Ponudbe z navedbo cene za izvod pošljite na: Franjo Agić, Gornji put 6, 41172 Podsused.

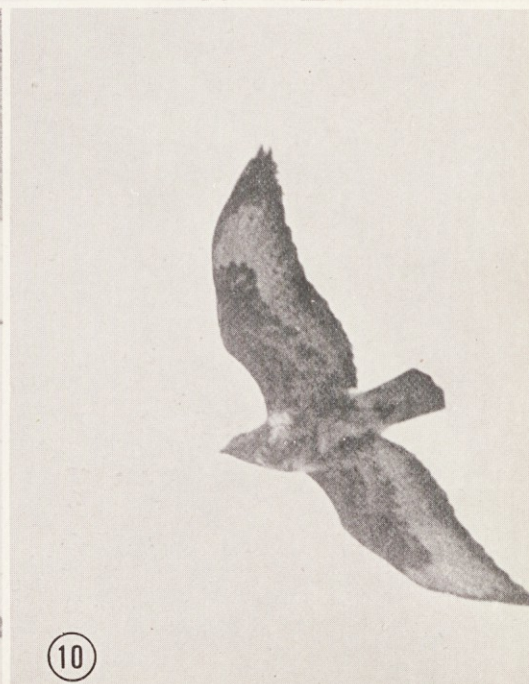
Prodajam repetirko orig. Remington USA, kal. 308 Winchester, s strelnim daljnogledom 6-kratne povečave, montaža Suhl. — Franc Ekar, Partizanska 10 d, 64000 Kranj.

Prodajam lovsko puško — manliherico, kal. 7 X 64, z daljnogledom B. NICKEL 6 X 42. — Milan Kranjc, Heroja Slaka 3, 68210 Trebnje.

Prodajam dvogled Carl Zeiss 8 X 50 B. Cena 15 000 din. — Naslov v uredništvu glasila LOVEC.

SLIKE NA TRETJI STRANI OVITKA:

6. Tudi uralski sovi ali kozači zima ni prijateljica
Foto Ivo Napotnik
7. Sneg in mraz priženeta taščice v bližino človeških domovanj
Foto Konrad Lampe, Diana
8. V lovišču Lovske družine Ljutomer: med prvim in drugim pogonom
Foto Janko Ivanjšič
9. Srna z mladičema — složno in potrpežljivo skozi zimski čas
Foto Janez Papež, Diana
10. Vsak lovec mora razločiti v zraku — kanjo. Strel nanjo ni dovoljen!
Foto Konrad Lampe, Diana

stano
vanje
varče

10 **stanovanjsko komunalna banka ljubljana**

Stanovanjski informativni center
Ljubljana, Šubičeva 2